

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI

İMRAN DEMİR

**MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE
BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Fatma TEMELLİ

AĞRI-2019

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

TEZ KABUL TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İÇİNDEKİLER

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	iii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
TABLOLAR LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
MUHASEBE VE MUHASEBE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	4
1.1. MUHASEBENİN TANIMI VE FONKSİYONLARI	4
1.1.1. Muhasebe Kavramı	4
1.1.2. Muhasebenin Fonksiyonları	5
1.1.2.1. Kaydetme	5
1.1.2.3. Sınıflandırma	5
1.1.2.4. Özetleme	5
1.1.2.5. Analiz ve Yorum	6
1.1.2.6. Bilgi Verme	6
1.2. MUHASEBENİN AMAÇLARI	6
1.3. MUHASEBENİN ÖNEMİ VE KAPSAMI	7
1.4. MUHASEBE EĞİTİMİ	8
1.5. MUHASEBE EĞİTİMİNİN AMACI VE ÖNEMİ.....	9
1.6. MUHASEBE EĞİTİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	10
1.6.1. Ekonomik Gelişmeler	11
1.6.2. Teknolojik Gelişmeler.....	11
1.6.3. Yönetim Faktörü.....	12
1.6.4. Öğretim Elemanı (Öğretici) Faktörü	13

1.6.5. Öğrenci Faktörü.....	14
1.7. MUHASEBE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE ARAÇLARI.....	14
1.7.1. Tartışma Yoluyla Öğretim Yöntemi	15
1.7.2. Anlatım Yoluyla Öğretim Yöntemi.....	15
1.7.3. Soru-Yanıt Yoluyla Öğretim Yöntemi	16
1.7.4. İşbirlikli Yoluyla Öğretim Yöntemi.....	17
1.7.5. Araştırma Yoluyla Öğretim Yöntemi	17
1.7.6. Örneklem Yoluyla Öğretim Yöntemi	17
1.8. MUHASEBE EĞİTİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR.....	18
1.8.1. Rehberlik Hizmetlerinin Yetersizliği	18
1.8.2. Kalabalık Sınıflar	19
1.8.3. Eğitim Ortamlarının Yetersizliği.....	19
1.8.4. Beceri Eğitimine İlişkin Sorunlar.....	20
1.8.5. Uygulama ve Mevzuat Değişikliklerinin Takip Edilememesi	20
1.8.6. Mesleki Eğitim Maliyetlerinin Yüksekliği.....	21
1.9. TÜRKİYE’DEKİ MUHASEBE EĞİTİMİNİN YAPISI	21
1.9.1. Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi	21
1.9.2. Yükseköğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi.....	23
1.9.2.1. Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi.....	23
1.9.2.2. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	24
1.9.2.3. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde Muhasebe Eğitimi	26
1.10. DÜNYA’DA MUHASEBE EĞİTİMİNİN YAPISI.....	27
1.10.1. Amerika Birleşik Devletleri’nde Muhasebe Eğitimi.....	28
1.10.2. İngiltere’ de Muhasebe Eğitimi	30
1.10.3. Almanya’ da Muhasebe Eğitimi	31
1.10.4. Fransa’da Muhasebe Eğitimi.....	32
1.11. MUHASEBE EĞİTİMİNDE ETİK	32
1.11.1. Etik Kavramı	33
1.11.2. Etik Eğitiminin Tanımı Ve Önemi.....	33
1.11.3. Muhasebede Etik Eğitimin Amacı Ve Önemi.....	34
İKİNCİ BÖLÜM.....	37

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN TEORİK ÇERÇEVE.....	37
2.1. MOTİVASYON KAVRAMI.....	37
2.2. BEKLENTİ KAVRAMI	40
2.3. MUHASEBE EĞİTİMİNDEN MOTİVASYON VE BEKLENTİLER	41
2.4. LİTERATÜR TARAMASI.....	43
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	46
MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA	46
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	46
3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE ÖNEMİ.....	46
3.3. ARAŞTIRMANIN KISITLARI	47
3.4. ARAŞTIRMANIN MODELİ VE DEĞİŞKENLERİ	47
3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	48
3.6. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	48
3.6.1. Örneklem Süreci.....	48
3.6.2. Veri Toplama Yöntem ve Aracı.....	49
3.7. VERİLERİN ANALİZİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	49
3.7.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri	49
3.7.1.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin Sonuçlar	49
3.7.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Sonuçlar.....	50
3.7.1.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölüm/ Programa İlişkin Sonuçları	50
3.7.1.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümün İlk Tercihleri Olmasına İlişkin Sonuçlar	51
3.7.1.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türüne İlişkin Sonuçlar	52
3.7.1.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümü Seçme İsteğine İlişkin Sonuçlar	52
3.7.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizlerin Sonuçları.....	53

3.7.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme Yönelik İlgil Düzeylerinin İncelenmesi	54
3.7.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Ortalama Düzeylerinin İncelenmesi	55
3.7.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonlarının Ortalama Düzeylerinin İncelenmesi	57
3.7.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonlarının Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	58
3.7.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	60
3.7.8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonları İle Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	62
3.7.9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüm Seçme İstekleri Bakımından Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyon Ve Beklentileri Ve Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgil Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklığın Olup Olmadığının İncelenmesi	64
SONUÇ VE ÖNERİLER	66
KAYNAKÇA	69
EKLER	80
ÖZGEÇMİŞ	86

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatma TEMELLİ

2019, 86 sayfa+ 16 roma rakamını

Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Fatma TEMELLİ

Dr. Öğr. Üyesi Ercan KESER

Dr. Öğr. Üyesi Ersin KURNAZ

Üniversiteler bireyi yetiştirmek, yarınları hazırlamak, aydınlatmak ve ülkeye katkı sağlamak amacıyla kurulan birer eğitim merkezidir. Bu nedenle üniversitelerin bilgiyi edinme ve kullanabilme açısından öğrencilerini tanımasını ve beklentilerini karşılayabilmeleri gerekmektedir. Öğrencilerini tanıyan üniversitelerin başarılı olacağı gerçeğinden hareketle, öğrencilerin yükseköğretimden beklenti ve motivasyonlarının belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, muhasebe eğitimine yönelik motivasyon ve beklentilerinin, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını belirlemektir. Bu temel amacın yanı sıra araştırmanın diğer amaçları ise, öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından, muhasebe eğitimine yönelik motivasyon ve beklentileri ve muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının incelenmesidir. Öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonları ile beklentileri arasındaki ilişkinin olup olmadığının incelenmesi ise araştırmanın diğer bir alt amacını oluşturmaktadır. Araştırma, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'ne bağlı İİBF “İşletme Bölümü” ve MYO “Muhasebe ve Vergi Programı” bölümlerine aktif olarak devam eden toplam 146 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin analiz edilmesinde; ortalama, standart sapma, frekans dağılımı, güvenilirlik analizi, korelasyon analizi, regresyon analizi ve varyans analizi kullanılmıştır. Analizler SPSS 23 paket istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Yapılan analizler

sonucunda; öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyon ve beklentilerinin, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin, muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından, muhasebe eğitime yönelik motivasyon ve beklentileri ve muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Motivasyon, Beklenti.

ABSTRACT

MASTER THESIS

AN EVALUATION OF MOTIVATION AND EXPECTATIONS OF THE STUDENTS GETTING ACCOUNTING EDUCATION: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTY SAMPLE

Advisor: Assistant Professor Fatma TEMELLİ

2019, Page: 86+16 roman numeral

Jury: Assist. Prof. Fatma TEMELLİ

Assist. Prof. Ercan KESER

Assist. Prof. Ersin KURNAZ

Universities are training centers established to educate individuals, prepare them for tomorrow, enlighten them and contribute to the country. For this reason, universities need to know their students and meet their expectations in terms of obtaining and using information. In view of the fact that the universities that recognize their students will be successful, it is of high importance to carry out studies to determine the expectations and motivations of students from higher education.

The main purpose of this study is to determine whether the motivation and expectations of the students who take accounting education have a significant effect on their interest in the department of accounting. In addition to this main aim, the other objectives of the study are to examine whether there is a significant difference between the motivation and expectations of accounting education and the level of interest in accounting education in terms of the students' desire to choose department of accounting. Another sub-objective of the study is to examine whether there is a relationship between motivation and expectations of students for accounting education. The study has been carried out on 146 students who are actively attending the Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration and Accounting and Tax Program of Ağrı İbrahim Çeçen University. The study has been carried out on 146 students who are actively attending Department of Business in the Faculty of Economics and Administrative Sciences and Department Accounting and Taxation in Vocational School of Ağrı İbrahim Çeçen University. In

the analysis of the data; arithmetic mean, standard deviation, frequency distribution, reliability analysis, correlation analysis, regression analysis and variance analysis have been used. The analyzes were conducted using SPSS 23 package statistics program. As a result of the analyzes, it has been determined that motivation and expectations of students about accounting education had a significant and positive effect on their interest in the department where accounting education is given. It has been determined that there are significant differences between the motivation and expectations of the students for accounting education and their interest levels in the department. A significant and positive relationship has been found between the motivation and expectations of students for accounting education.

Keywords: Accounting Education, Motivation, Expectation.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın meydana getirilme aşamasında ve yürütülmesinde bana her türlü kolaylığı ve desteği sağlayan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatma TEMELLİ'ye, diğer yandan çalışmaya değerli katkılarını sunan hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Ercan KESER'e, Dr. Öğr. Üyesi Ersin KURNAZ'a, Dr. Öğr. Üyesi Dilşad GÜZEL'e teşekkür ederim. Ayrıca arkadaşlarıma ve aileme teşekkür eder, çalışmanın bu alanda yapılacak diğer çalışmalara yardımcı olmasını temenni ederim.

Ağrı-2019

İmran DEMİR

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AICPA: American Kamu Muhasebecileri Birliği

CPA: Certified Public Accountant

FEE: Avrupa Muhasebeciler Federasyonu

İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

IASB: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu

IFAC: International Federation Of Accountants

MEGEP: Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi

METEM: Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri

MTAL: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

MYO: Meslek Yüksekokulu

TMUDESK: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

Vd: Ve Diğerleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Birinci Bölümdeki Tablolar

Tablo 1.1: Muhasebe Eğitiminin Amaçları.....	10
--	----

İkinci Bölümdeki Tablolar

Tablo 2. 1: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi.....	38
---	----

Üçüncü Bölümdeki Tablolar

Tablo 3. 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Dağılımı.....	50
Tablo 3. 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlarının Dağılımı.....	50
Tablo 3. 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölüm/ Programın Dağılımı	51
Tablo 3. 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümün İlk Tercihlerinin Olmasının Dağılımı.....	51
Tablo 3. 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türü Dağılımı...	52
Tablo 3. 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümü Seçme İsteği Dağılımı	52
Tablo 3. 7: Araştırma Modeli Değişkenleri Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 3. 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme Yönelik İlgi Düzeylerinin Ortalaması.....	54
Tablo 3. 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Ortalaması.....	55
Tablo 3. 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonlarının Ortalaması.....	57
Tablo 3. 11: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonlarının Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisi	59
Tablo 3. 12: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisi.....	61
Tablo 3. 13: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonları İle Beklentileri Arasındaki İlişki	63
Tablo 3. 14: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüm Seçme İstekleri Bakımından Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyon Ve	

Beklentileri Ve Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgili Düzeylerinin Karşılaştırılması	64
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3. 1: Araştırma Modeli.....	47
-----------------------------------	----

GİRİŞ

Yükseköğretimde kalitenin sağlanması için temel şartlardan biri öğrencilerinin beklentilerine tam olarak cevap verebilmektir. Beklentilere cevap verememek hayal kırıklığı ve başarısızlık olarak geri dönecek, bu durum ise istenen kaliteye ulaşılmasını engelleyecektir. Bu noktada öncelikle yapılması gereken şey, öğrencilerin beklentilerinin ve motivasyonlarının neler olduğunu belirleyebilmektir (Zeytinoğlu, 2012: 104).

Çoğu öğrencinin, beklentilerinin yerine getirilememesi ve motivasyon eksikliği nedeniyle hayal kırıklığına uğraması sonucu üniversite eğitimini tamamlayamamaları yalnızca ülkemizde değil, yurt dışı için de önemli bir sorun olmaktadır (Tinto, 1975: 89; Bennett, 2003: 123). Sorunun çözümü, yine öğrencilerin bölümü/programı neden tercih ettiklerinin, neler beklediklerinin ve ne şekilde motive olduklarının belirlenmesinden geçmektedir.

Türkiye’de bu sorunun çözümü adına yükseköğretim düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile ilgili lisans ve önlisans öğrencilerin üzerinde uygulanmış birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmalara karşın, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’ne bağlı İİBF ve MYO’ da daha önce muhasebe eğitimi alan öğrencilere yönelik bir araştırma yapılmaması bu çalışmayı diğer çalışmalardan farklı kılmaktadır. Bu nedenle, çalışmanın bilimsel kalitesi, farklılığı ve yeniliğinin literatüre önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Motivasyon, insanlara iş yaptıran ve onları yaptıkları işlere daha çok odaklanmalarını ve enerji harcamalarını sağlayan bir unsurdur. Motivasyon unsuru, bireylerde başarılı sonuçlar elde edilmesine, yüksek performansa, kararlılığa, sorunların çözümlenmesinde istekliliğe ve sorumluluk almada gönüllü olmaya vb. davranışlara yöneltmektedir (Simpson, 2001: 4-9).

Beklenti, bireyin, yaşadığı çevrede algıladığı ipuçlarının ne gibi oluşumlara yol açabileceği konusundaki tutum ve bekleyişi olarak tanımlanabilmektedir. Beklentiler günlük yaşamın kaçınılmaz, temel öğelerindendir (Demirtaş, 2004: 40).

Eğitim, süre ve ortam bakımından geniş, periyodik ve ölçülüdür. Eğitim, milletlerin ilerleyişi ile birlikte sürekli ilerleme kaydeden bir süreçtir. Bu yönden

eğitimin temel manası, kişilerin eylemlerinin yenilenmesi sürecidir. Başka bir ifadeyle, kişide kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla beklenen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Uyar ve Yelgen, 2012: 329).

Muhasebe eğitimi, muhasebe mesleğinin gereksinim duyduğu bilgi ve becerileri kazandırmayı hedefleyen bir teknik eğitim olmakla birlikte siyasi ve eğitim anlayışlarıyla ders alanları ve yaklaşımları açısından toplumsal açıdan önemli sorumluluk ve görevleri de içerisinde bulundurmaktadır. Muhasebe eğitimi, eğitim kurumlarının farklı aşamalarında verilmesi ile beraber üniversitede verilen muhasebe eğitiminin önemi ve yeri farklıdır (Orhan ve Tazegül, 2013: 17).

Öğrenciler, muhasebe eğitimi veren tüm üniversitelerin kurulmasını ve gelişmesini etkileyen temel unsurlarından biridir. Muhasebe eğitimi veren üniversitelerin öğrencilerinin tanımalarını, istek ve ihtiyaçlarından haberdar olmalarını ve güdülenmesinden etkili olan araçları belirlemeleri gerekmektedir. Bu nedenle, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinde muhasebe eğitimi alan öğrencileri tanımak, motive etmek ve isteklerini ortaya çıkartmak amacıyla yapılan bu çalışma, İİBF “İşletme Bölümü” öğrencileri ve MYO “Muhasebe ve Vergi Programı” öğrencilerine anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde muhasebe ve muhasebe eğitimiyle alakalı genel bilgilere yer verilmiş olup, Türkiye’de ve Dünya’da muhasebe eğitimi, muhasebe eğitiminin gelişmesinde rol alan faktörler, muhasebe eğitiminde kullanılabilecek öğretim yöntemleri ve araçları, muhasebe eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve son olarak muhasebe eğitiminde etik kavramına değinilmiştir.

İkinci bölümde, motivasyon ve beklenti kavramlarının tanımları yapılmış olup, muhasebe eğitiminden motivasyon ve beklentilerin neler olduğuna ve son olarak literatür taramasına yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi’nde muhasebe eğitimi alan İİBF “İşletme Bölümü” öğrencileri ve MYO “Muhasebe ve Vergi Programı” öğrencilerine muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve beklentilerini değerlendirmeye yönelik anketlerin uygulanmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde öncelikle araştırmanın konusu ve önemi, araştırmanın amacı, kapsamı, kısıtları, araştırmanın modeli, değişkenleri, hipotezleri ve araştırma

metodolojisi hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra araştırmanın amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan analizler yapılmıştır. Sonuç kısmında ise elde edilen bulgular yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE VE MUHASEBE EĞİTİMİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Günümüz toplum hayatında ekonomik ve teknik gelişmelere paralel olarak muhasebe disiplininin ve muhasebe eğitiminin önemi de artmıştır. İyi bir muhasebe sistemi iyi bir yönetim ve gelişme aracıdır. Çalışmanın bu bölümünde muhasebe disiplini ve muhasebe eğitimiyle ilgili genel bilgilere yer verilecektir.

1.1. MUHASEBENİN TANIMI VE FONKSİYONLARI

1.1.1. Muhasebe Kavramı

Tazmin etmek ve hesaplama manasına gelen muhasebe kavramı, dilimize Arapçadan meydana gelen sayım ve cebir manasındaki “hisab” sözcüğünden türetilmiştir. Bir bilim aracı olarak muhasebe, şirkette şimdi ve ilerde menfaat sağlayan kişilere, şirket ilgili öngöründe bulunan bir araçtır. İşlevsel olarak muhasebe, bütünün ya da bir kısmının finansal nitelikte ve mal anlamına gelen faaliyetlere bağlı anlamlı ve sağlam bilgiler elde etmesi için, bu bilgileri güvenilir belgelerle sağlanması, analiz edilmesi, kayıt altına alınması ve belgeleri yorumlanması gerekmektedir (Boyar, 2011: 4).

Muhasebe, bir işletmenin kaynaklarının oluşumunu, bu kaynakların kullanılma biçimini, işletmenin faaliyetleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen artış veya azalışları ve işletmenin finansal açıdan durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara aktaran bir bilgi sistemidir (Sevilengül, 2007: 3).

İşletme yöneticileri ve ya işletme çalışanların edindikleri fikirler sonrasında oluşturulan programlar ile işletmelerin elinin altındaki mallar ve bunların kaynaklarında (sermaye ve borçlar) bir takım değişimler ortaya çıkmaktadır. İşletme sahipleri bu değişimleri hep izlemek ve saptamak istemektedir. Muhasebenin en geniş anlamıyla tanımı; işletmenin mali işlemlerini kaydedilmesi, özetlenmesi, raporlanarak sunulması ve değerlendirilmesi sürecidir (Yükçü, 2016: 19).

Muhasebe, işletmelerin alacaklarını ve borçlarını ortaya çıkarmasını, bu borç ve alacaklardan nasıl yararlanması gerektiğini, işletmelerin oluşturduğu faaliyetler sonrasında bu alacaklardaki ve borçlardaki değişimleri, işletmelerin parasal nitelikteki

işlemlerini ortaya koyarak bilgiyi oluşturan ve bu bilgiyi ilgili kişilere ve örgütlere aktaran bir sistemdir. Muhasebe yalnızca gelir sağlama nedeniyle oluşturulan işletmelerle alakalı olmayan, gelir sağlama amacını güdülenmeyen millete faydalı olan ve emek veren bütün işletmeler için vardır. Bu nedenle muhasebe, bütün işletmeleri ve örgütleri sarmaktadır. Normalde muhasebe sistemi gelir sağlama amacı güden şirketler için değeri daha büyüktür (www.muhasebedersleri.com, 2018).

1.1.2. Muhasebenin Fonksiyonları

1.1.2.1. Kaydetme

Örgütlerinin parasal anlamında mali nitelikteki faaliyetlerini yasalara uygun belgelere dayandırarak defterlere kaydedilmesini sağlamaktadır (Güzel, 2015: 19).

1.1.2.3. Sınıflandırma

Raporlar gereğince kronolojik sıra ile kayıt altına alınan mali nitelikteki faaliyet ve olgular özelliklerine uygun bir şekilde sınıflandırılmaktadır (Uysal ve Şenlik, 2009: 16).

1.1.2.4. Özetleme

Kaydedilmiş ve sınıflandırılmış çok sayıdaki faaliyetlerin ve bilgilerin kısıtlanması, muhasebedeki temel tablolar kullanılarak özetlenmektedir (Keskin Benli, 2010: 6). Özetleme fonksiyonun yerine getiren başlıca finansal tablolar aşağıda sıralanmıştır (Megep, 2011: 8).

- Bilânço
- Gelir Tablosu
- Mizan
- Kâr Dağıtım Tablosu
- Fon Akım Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Özsermaye Değişim Tablosu
- Net Çalışma Sermayesi Değişim Tablosu
- Konsolide Finansal Tablolar

1.1.2.5. Analiz ve Yorum

Muhasebe raporlarının içerisinde bulunan bilgilerin manalarını ve olgular ile sonuçların aralarındaki bağıllığını incelemesini sağlamaktadır (Güzel, 2015: 19). Muhasebe de yapılan çözümlemeler şirketlerin yarınlar hakkında fikir sahibi olmalarını sağlamaktadır.

1.1.2.6. Bilgi Verme

Kayda geçirilen, gruplandırılan, özetlenen, tahlil edilen ve çözümlenen faaliyet ve olgularla alakalı bilgiler, şirket ile alakası olan bireyleri ve örgütleri aydınlatmak amacıyla sunulmaktadır. Bu bilgileri bütün insanların anlayabileceği uluslararası bir lisan ile anlatılması gerekmektedir. Şirketlerinin bilgileri ile sorumlu olan birey ve örgütlerin eğilim gösterdiği konular birbirinden farklıdır. Şirketin bilgileri ile sorumlu olan gruplar aşağıda gösterilmiştir (Megep, 2011: 8-9).

- Yöneticiler
- Sermaye sahipleri
- Sermaye koymayı düşünen yatırımcılar
- İşletmeden alacağı olanlar
- Kredi kuruluşları
- Devlet (vergi dairesi, sigorta kuruluşları, hazine, Devlet Planlama Teşkilatı, Sermaye Piyasası Kurulu...)
- İşletme çalışanları
- Alıcılar, satıcılar
- Sendikalar

1.2. MUHASEBENİN AMAÇLARI

Muhasebenin en önemli amacı; işletmenin mali nitelikteki bütün uğraş ve faaliyetlere ilişkin bilgileri bir araya getirilmesi ve uyumlu bilgiler halinde işletmede sorumlu olan bireye ve örgütlere aktarılmasıdır.

Muhasebe, şirket çalışanlarına farklı sürelerde ve şekillerde bilgiler sunmaktadır. Kısacası bu bilgiler aşağıda verilmiştir (Ece, 2007: 3).

- Eski ve yeni şirket işlemlerinin bitişinin oluşumunu ve tutarını ortaya çıkartmaktadır,

- Şirkette edinen ve edinecek fikirlerde yönetim aracı işlevini görmektedir,
- Şirketin irtibatta olduğu bütün üçüncü kişilerle karşılıklı olarak ve üstelik önceden kime ne kadar borcu, kimden ne kadar alacağı olduğunu göstermektedir.

Muhasebenin amaçlarından biri de işletmenin ne kadar vergi vereceğini belirtmesidir. Vergi, muhasebenin sağlamış olduğu yararlardan sadece biridir. Muhasebenin yalnızca vergi açısından ele alınarak organize edilmesi, muhasebenin yönetim aracı olarak kullanılmasını zorlaştırır (İldır, 2014: 12).

1.3. MUHASEBENİN ÖNEMİ VE KAPSAMI

Bir veri sistemi olarak muhasebe, kuruluşlarda kendisinden istenene tabi olarak, farklılaşan ölçülerde sorumluluk üstlenmektedir. Kimi kuruluşlar muhasebenin vergi matrahını saptamasını, varlık ve kaynakları gözetmesini yeterli kabul ederken, kimi kuruluşlar ise muhasebeden, bütün bağlı kuruluşların gereksinimlerini yanıtlayacak verilerin ortaya çıkarmasını ve bu verileri belgelere dayandırılmasını gerektiğini beklemektedir. Vergi Usul Kanunu'nu esas alarak yasalara geçirilen Tekdüzen Muhasebe Sistemi, bağlı olduğu kuruluşların bilgi gereksinimini göz önüne alarak sisteme geçirilmiştir (Sevilengül, 2007: 16). Dolayısıyla günümüzde, sürekli gelişen ve yapıları karışık duruma gelen kuruluşlarda kaliteli bir yönetimin olması için teknik bilgilerden yararlanmak mecburi duruma gelmiştir. Bundan böyle birçok kuruluştaki, kuruluşunun ekonomik ve finansal yapısına bağlı muhasebe bilgileri sağlamadan ve bu bilgileri çözümlemeden kuruluşu idare etmek zordur.

Şirketler muhasebe düzeni dâhilinde, şirkete bağlı faydalı bilgilerin edinmesini bir maliyet muhasebesi kısmını hazırlayıp çalıştırılması için para ve emek harcamaktadır. Şirketin özelliğine uyacak şekilde muhasebenin düzenlenmesi idare için yararlı olabilmektedir. Çünkü muhasebe bilgi aracıdır, kontrol aracıdır ve öngörme aracıdır (Sevilengül, 2007: 16):

1.Bilgi Aracıdır: Eskideki faaliyetleri kayıtlayarak nominal zihin olma sorumluluğunu üstlenmektedir.

2.Kontrol Aracıdır: Gelir ve giderlerinin toplamını yasalarla gerçekleşenleri karşılaştırmak ve çıkan sonuçların nedenlerini bulmaya çalışılmaktadır.

3.Öngörme Aracıdır: Meydana getirdiği veriler ile yarınlar hakkında öngörülerde bulunup ve hedeflenenlere ulaşmaya çalışılmaktır.

Muhasebe, vergi kanunlarının beklentilerini yerine getirilebilecek seviyeden gelişim sağlayan gelir ve giderlerin toplamının ve dönüşüme dayanarak idarenin tasarlanması ve denetlenmesine yardımcı olması gerekmektedir. Diğer taraftan şirketin sonuçlarını karşılaşmasını ve mali boyutunun analiz edilmesi ve incelenmesine karşın uygun verilerin üretilmesine yardımcı olmaktadır. Bilgisayar teknolojisindeki gelişme sayesinde muhasebe, idareye dönük bir veri düzeni olarak sistemleştirilmesi koşuluyla yararlı bir idare aracı olabilmektedir (Çoşgun, 2013: 8).

1.4. MUHASEBE EĞİTİMİ

Eğitim, bireylere özgü değişik şekillerden anlamlandırılıp tanımlanabilmektedir. Mesela Aristo, eğitimi kişilerin etiksel eylemler edinme prosedürü olarak tanımlarken; Çiçero, birey belleğinin kontrolünü sağlaması; Descartes, zihni dürüstçe kullanmasını öğrenmek; Rousseau, doğuştan gelmeyen sonradan insanlar tarafından öğretilen bütün bilgiler diye tanımlanmaktadır. Kant da birey eğitimin beraberinde birey olacağını belirtmiştir (Şişman, 2012: 7).

Eğitim, bir insanın karakterinin oluşturulmasında etkili olması, insanın yeteneklerini ve ustalıklarını geliştirmesi, eğilim ve fikirlerine uygun uzmanlaşmasını, millete, ortama, değişimlere uyum sağlaması ve sistemli bir bireyin ortaya çıkmasını sağlayan bir süreçtir (Kutlu ve Öztürk, 2017: 783). Başka bir ifade ile eğitim, bireyleri yönlendiren ve geliştiren bir süreçtir.

Muhasebe eğitimi; mali tabloların kullanıcıları arasında, yöneticilerden çalışanlara, küçük şirketlerden büyük şirketlere, büyük müşteri ve satıcılardan devlete, araştırmacılardan kamuoyuna kadar herkes tarafından kullanılmaktadır. Bundan dolayı muhasebe eğitimi yalnızca mali tabloları oluşturanlar için değil, bu tabloları kullananlar için de gereklidir (Aydın, 2007: 18).

Muhasebe eğitimi; şirketlerin fikirlerine uygun faydalı verilerin belirlenmesi, bir araya getirilmesi, test edilmesi, uygulanması, gerçekliğinin kontrol edilmesi, belgeler şeklinde kısaltılması ve belgelenen verilerin sonuç çıkarma adımlarından nasıl faydalanabileceğini öğrencilere anlatılması ve bu verilerin işlenmesi sürecinde

öğrencinin becerilerinin ortaya çıkartması ve değıştirmesi olarak tanımlanabilmektedir (Yüksel, 2014: 6).

Muhasebe eğitimi, sadece muhasebeye yönelik bilgi kazandırılması değil, aynı zamanda bu bilgilerin kullanılmasıyla ilgili yöntem ve kuralların öğrenilmesi ve uygulanmasıyla başarıya ulaşmayı sağlayacak bir süreçtir (Demirkan, 2001: 54). Muhasebe eğitiminin durumu ve niteliğı, muhasebe mesleğinin imajını doğrudan etkilemektedir. Gelişen dünyada muhasebe mesleğinin elde edeceği konum açısından verilen eğitimin kalitesi de oldukça önemlidir (Çukacı ve Elagöz, 2006: 147).

1.5. MUHASEBE EĞİTİMİNİN AMACI VE ÖNEMİ

Muhasebe eğitiminin temel hedefi; parasal verilerde yararlanma imkânı olan ilgililere, dürüstçe bu verileri kullanmalarını sağlamak, bu verileri uygulamaya geçirmeleri için onları eğitilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir (Sayın, Yeğınboy ve Tektüfekçi, 2005: 90).

Muhasebe eğitiminin temel amaçlarından biri, öğrenciye mesleklerin gerektirdiğı bilgi, yetenek ve davranışları kazandırabilmektir. Muhasebe eğitiminde etkinliğin sağlanabilmesi, için öğrenme ve öğretme aşamaları dâhilinde, bilgileri aktarmakla beraber öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit edebilmek açısından öğrencilerin bu bilgileri kullanma yeteneğinin de sağlanması gerekmektedir (Zaif ve Karapınar, 2002: 111).

Muhasebe eğitiminin amacı; öğrenciler için işletme kararlarına ilişkin faydalı bilgileri belirlemek, bir araya getirmek, karşılaştırmak, uygulamak, kayda geçirmek, gerçekliğini kontrol etmek, belgeler şeklinde kısaltmak, değerlendirilmesi sonucunda fikir almak, bilgi ve yeteneklerin geliştirilmesi olarak tanımlanabilmektedir (Sayın ve diğerkleri, 2005: 90).

Muhasebe eğitiminin amacı; muhasebe alanında kariyer yapmak isteyen öğrencilerin, işletme hakkında kararlar alabilmeleri için bilgilerin gerçekliliğini belirlemesi, bir araya getirmesi, karşılaştırması, uygulaması, yorumlaması ve yorumlanmasından elde edilen sonuçların fikir almada yararlanması ve bu bilgilerin kullanılabilmesi için öğrencilerin becerilerini geliştirmektir (Yardımcıoğlu ve Büyükşalvarcı, 2013: 174).

Muhasebe eğitiminde beklenen hedeflere ulaşılabilmesi için, öğrencilere muhasebe bilgisinin hem teorik hem de uygulama şeklinde verilmesi ve öğrencilerin muhasebe bilgileri ile aydınlatılması gerekmektedir. Muhasebe eğitiminin en önemli amacı, öğrencilere mali nitelikteki bilgilerin dürüst ve doğru bir şekilde kullanmasını öğretmek ve bu bilgileri uygulamalarla desteklemektir. Meslek eğitiminin en önemli amacı ise, muhasebeci olmak isteyen öğrencilere duyarlı, becerikli ve bilgili olmaları gerektiğini, bu yetenekleri düzenli bir şekilde kontrol etmeleri ve bu yeteneklerin ne kadar önemli ve değerli olduğunu göstermektedir (Çamtosun, 2008: 89). Muhasebe eğitiminde amaçları orta öğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora aşamalarına uygun genel amaçlar ve özel amaçlar olarak aşağıda Tablo 1.4.'deki gibi sınıflandırmak mümkündür.

Tablo 1.1: Muhasebe Eğitiminin Amaçları

Aşama	Genel Amaçlar	Özel Amaçlar
Orta Öğretim Düzeyi	Bölümün gereksinimlerini, bilimsel ve teknolojik ilerlemeler doğrultusunda gerekli mesleki yeterlilikleri kazanmış vasıflı meslek elamanları yetiştirmektir.	Muhasebe ile ilgili bilgi, beceri ve yetenek gibi temel yeterlilikler ve bölümün gerektiği işleri yapabilmeleri için özel mesleki yeterlilikler kazandırmaktır
Lisans Düzeyi	Öğrencilerin muhasebe konular hakkında genel bilgilere sahibi olmalarını sağlamaktır.	Öğrencilere, iş hayatında muhasebe bilgilerini rahatça ve dürüstçe değerlendirebilecekleri bilimsel ve mesleki formasyonlar kazandırmaktır.
Yüksek Lisans Düzeyi	Öğrenciler lisans düzeyinde öğrendikleri muhasebe konularıyla ilgili daha ayrıntılı bilgiler öğretmek uzmanlaşmalarını sağlamaktır.	Öğrencileri muhasebe alanında bilimsel araştırmalara yöneltmek, bu konudaki yaratıcılıklarını artıracak formasyonlar sağlamaktır.
Doktora Düzeyi	Muhasebe konuları hakkında tam bilgisi olan öğrencilere ileri düzeyde hem teorik hem de uygulama şeklinde araştırma yapmalarını ve bilgiye sahip olmalarını sağlamaktır.	Öğrencilerin muhasebe alanında bilimsel araştırma yapmalarını ve bu alanda yaratıcılıklarını artıracak formasyonlar sağlamaktır.

Kaynak: Dağdeviren ve diğerleri, 2016: 494; Soylu, 2014: 13.

1.6. MUHASEBE EĞİTİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Muhasebe eğitiminde kalitenin artırılabilmesi için; öğrenme düzeyini etkileyen faktörlerin belirlenmesine ve öğretim tekniklerinin etkinliğinin ölçülebilmesine gereksinim duyulmaktadır.

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin artmasına bağlı olarak muhasebe standartlarına yaklaşılması ve sadece bir muhasebe dilinin kullanılması önem arz etmektedir. Farklı bir deyişle Türkiye’deki bir firmaya ait ticari kâr ile Avrupa’daki bir firmaya ait ticari kârın aynı manaya gelmesi ve kıyaslamaların mantıklı sonuçlar doğurması şarttır. Bu nedenle muhasebe eğitimini birden fazla faktör etkilemektedir. Kısacası bunlar aşağıda belirtilmiştir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 169).

- Ekonomik gelişmeler
- Teknolojik gelişmeler
- Yönetim faktörü
- Öğretim Üyeleri (Öğretici) faktörü
- Öğrenci faktörü

1.6.1. Ekonomik Gelişmeler

Muhasebe bilim dünyası ekonomik gelişmelerle yol bulmaktadır. Bu nedenle öğretim elemanlarının iktisadi yenilikleri ve gelişimleri yakında izlemesi, bunları muhasebe bilim dünyasına nasıl yansıtılması gerektiği konusunda öğrencileri bilgilendirmesi ve aydınlatması gerekmektedir. Öğretim elemanlarının muhasebe eğitimindeki verimliliği, muhasebe eğitimini kuramsallıktan çıkararak iktisadi yaşama uygun bir şekilde getirilmesi ile artıracaktır. Ters bir durumda ise öğretici, iktisadi gelişim ve yeniliklerle ilgili bilgilerini değiştirip ve yeniletemediği sürece bilgiler klasik ve işlenmeyecek bir duruma gelecektir. Bu da öğrencilerin öğrenmelerini olumsuz açıdan etkileyecek ve öğrencilerin meslek hayatında yetersiz kalmasına neden olacaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 169).

1.6.2. Teknolojik Gelişmeler

Öğretilen bilgilerin teknoloji ile desteklenmesi, öğrencilerin gelecek konusunda donanımlı olmaları önemlidir. İçinde bulunduğumuz teknoloji dünyasında, muhasebe eğitiminin de kapsamı ve amacının bu yönde değişmesi yadsınamaz bir gerçektir. Muhasebe eğitiminin önemli bir parçası olan muhasebe öğretim elemanları, programlarının çekiciliği, ayrıcalığı ve kalitesinin oluşturulmasında önemli role sahiptirler. Muhasebe öğrencilerinin sadece teknik bilgi sahibi olmaları değil, bir danışman olabilmeleri için onları çok yönlü niteliklerle donatmak önemli hale

gelmiştir. Bunun için öğretim elemanlarının iş ortamını tanınması, bu ortamın gerektirdiği bilgi ve beceriyi öğrencilerine kazandırması gerekir. Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu (AECC), muhasebe programlarında teknolojiyi yaratıcı bir şekilde kullanılması gerektiğini vurgulamıştır (Fidan ve Subaşı, 2015: 92).

Eğitimde kullanılan yöntemler üzerinde, teknolojik gelişmelerin ve özellikle bilgisayar teknolojisinin çok büyük bir etkisi vardır. Derslerde görsel materyaller büyük öneme sahiptir. Yapılan araştırmalar, görsel materyallerle öğrenmenin eğitim amacına ulaşmada çok daha verimli olduğunu ortaya koymuştur (Karapınar, 2001: 216; Boyd ve diğerleri, 2000: 38).

1.6.3. Yönetim Faktörü

Üniversite yönetimi üç boyutla muhasebe eğitiminde etkili olabilmektedir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 170):

Birinci boyut, muhasebe dersini veren öğretim elemanı göreve alınırken gösterilmesi gereken hassasiyet, özen ve kabiliyet gibi sistemlerin oluşum aşamalarıdır. Bu nedenle, muhasebe eğitimini etkileyen en önemli unsurlardan biri öğretim elemanlarıdır. Öğretim elemanlarının da yeterince muhasebe bilgisine ve deneyimine sahip olmaları, sahip oldukları bu muhasebe bilgisini ve deneyimini öğrencilere aktaracak bilgi ve yeteneklere sahip olmaları ve mesleki literatüründe meydana gelen değişimleri takip edebilecek bir dil ve araştırma yeteneğine sahip olması asgari ölçüt olmaktadır. Dolayısıyla muhasebe dersini veren öğretim elemanlarının seçiminde, öğretim elemanlarının yeteneklerine, tecrübesine, mesleki bilgisine ve öğrenciye dersi aktarabilme becerisine bakılması önemli bir husustur. *İkinci boyut*, yönetim, etkin ve verimli bir eğitim yapılabilmesi için uygun fiziksel ortamı ve materyalleri sağlamak zorundadır. Çünkü, öğretim elemanının ve öğrencinin motivasyonunun sağlanması, eğitim boyunca iyi bir iletişim kurulabilmesi için sınıfların düzeni, görsel-işitsel yöntemlerin kullanılmasına olanak sağlayacak teknolojik alt yapının kurulması önemlidir. Ayrıca, ders sonrası araştırma ve uygulama yapmaya yönelik bilgisayar laboratuvarları kurmak, online veri tabanlarına erişimi sağlamak ve iyi bir kütüphane hizmetini sunmak gibi faaliyetler yönetim tarafından yerine getirebilecektir. *Üçüncü boyut ise*, muhasebe öğrencilerinin eğitim sonrasına ilişkin hedeflerinin belirlenmesi, hedeflerin örneklerle somutlaştırılması, okul ve çevre uyumunun sağlanarak eğitimini

aldığı bölümü meslek olarak benimsemesi sağlanmalıdır. Öğrencinin gelecekte ne tür bir iş yapmak istediğine dair eğitimin başında karar almasının sağlanması, gerekli testlerle yeteneklerinin belirlenmesi ve bunun için eğitim-öğretim sürecinde yapması gerekenlerin planlanması ve danışmanlıklarca etkinliğinin takip edilmesinin sağlanması gerekmektedir. Son olarak üniversite-sanayi işbirliği ile aranan nitelikte öğrencinin yetiştirilmesi ve istihdamın gerçekleştirilmesi sürecinin yönetilmesi gerekmektedir.

1.6.4. Öğretim Elemanı (Öğretici) Faktörü

Etkin ve verimli bir muhasebe eğitimi için öncelikle iyi yetişmiş, tecrübeli, becerikli ve donanımlı öğretim elemanlarına ihtiyaç vardır. Muhasebe derslerine ait yeterli fiziki ortamların ve gerekli teknolojik olanakların sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla üniversitelerde verilen muhasebe derslerinin müfredatları, çağdaş koşullara uygun olmalı, sürekli gelişen teknolojiye adapte olacak şekilde planlanmalı ve uygulamaya geçirilmelidir (Öztürk ve Erdoğan, 2017: 163).

Öğretim elemanları, teorik düzeydeki muhasebe eğitimini ekonomik hayatın içine aktararak öğrencilerin belleğinde somutlaştırıp vermesi gerekmektedir. Bu şekilde muhasebe konuları anlaşılır ve kalıcı olmaktadır. Muhasebe derslerinde teorik ağırlığın kısa tutulması, öğrencilerin uygulama becerilerinin artırılması gerekmektedir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 171).

Muhasebe eğitimi, teknolojik gelişime ve yeniliğe açıktır. Bu nedenle, muhasebe eğitiminden bahsedebilmek için ilgili öğretim elemanlarının, çeşitli teknolojik donanım-yazılım araç ve gereçlerini, teknolojik ders materyallerini daha fazla kullanması ve bu konuda kendini devamlı geliştirmesi gerekmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin muhasebe derslerinin öğretilmesinden çok fazla katkı sağlayabilmesi için de yükseköğretimde öğrencilere gösterilen teknolojik araçların çoğaltılması önemlilik arz etmektedir (Temelli, 2018: 718).

Öğretim elemanlarının dersi anlatırken, öğrencinin motivasyonunu sürekli canlı tutabilmek için kelimeleri çok iyi seçmesi ve açık ve net ifadeler kullanması gerekir. Bazı karışık konuları direkt anlatmak yerine örneklendirerek anlatmak öğrencinin konuyu daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Yine, sıkıcı olan bazı muhasebe

konularını mizah ya da şaka yolu ile öğreterek anlatmak kalıcı bir öğrenmeyi sağlayabilecektir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 171).

1.6.5. Öğrenci Faktörü

Muhasebe eğitiminin kalitesinin sonuçları, öğrencinin muhasebe bilgi düzeyi ve bu bilginin meslek hayatında uygun iş bulma ve işte başarılı olma süreci sonunda ortaya çıkacaktır. Öğrencinin teorik muhasebe eğitimi süresince elde ettiği bilgileri iş hayatına aktarabilmesi, kendini iyi ifade edebilme becerisi ile alakalıdır. Öğrencinin başarısında; bulunduğu toplumun kültürü, gelir düzeyi, yeteneği, ilgisi vb. birçok faktör etkilidir. Bu durumda bölüme kayıt yaptıran öğrencilerin psikoteknik (mesleki) ve psikososyal testleri yapılarak öğrenci profilinin çıkarılması gerekmektedir. Fiziksel altyapı olarak barınma, sosyal faaliyetlerin yapılacağı tesislerin hazırlanması eğitim öncesi ve sonrasında başarıyı etkileyen faktörlerdir. Fiziksel ihtiyaçların karşılanması ve öğrencinin sosyo-kültürel yapısının belirlenmesinde eğitimde öğreticiye yol gösterici, öğrencinin enerjisini ve motivasyonunu öğrenmeye vermesini sağlayacaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 173).

1.7. MUHASEBE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE ARAÇLARI

Muhasebe eğitiminde teori ve uygulama birbirinin ayrılmaz parçalarıdır. Eğitimin her aşamasında önceden verilen temel bilgilerin yeni verilecek bilgiler ile beraber kavranması, birbiri ile bütünleştirilmesi ve bu bilgilerin yapılacak uygulamalarla pekiştirilmesi gerekir (Demirkan, 2001: 54). İyi bir muhasebe eğitimi vermek demek, öğrencilere sadece teorik bilgiler vermek demek değildir. Öğrenciler teorik bilgilerin yanında problem çözme, zamanı etkin kullanma ile iletişim ve ekip çalışması gibi yetenekleri de kapsamak durumundadırlar (Erol ve Erkan, 2008: 3).

Küreselleşmeyle birlikte işletmelerin değişim içerisine girmesi, muhasebe eğitiminde kullanılan geleneksel öğretim yöntemlerinin de değişimine neden olmuştur. Değişen ve gelişen ortamlara adapte olmak ve muhasebe eğitiminde verimliliği artırmak için geleneksel öğretim yöntemlerinin yerini uygulanmaya dönük yöntemler almalıdır. Bu yöntemler arasında doğru işletmelerle iş yapmaları, teknoloji kullanımları, vaka analizleri, takım çalışmaları ve geri bildirim alıştırmaları gibi yöntemler kesin içinde bulundurulmalıdır. Öğrencilere öğretilecek muhasebe

eğitiminin teknik bilgiye uyacak şekilde olması, bilgisayar kullanma becerilerinin yanında yazılı sözlü iletişim becerileri, analitik düşünce ve takım çalışması gibi yeteneklerin de kazandırılması önemlidir (Aydın ve Er, 2011: 23). Dolayısıyla yükseköğretim kurumlarında muhasebe derslerinde; tartışma yoluyla öğretim yöntemi, anlatım yoluyla öğretim yöntemi, soru-cevap yoluyla öğretim yöntemi, işbirlikli yoluyla öğretim yöntemi, araştırma yoluyla öğretim yöntemi ve örnek olay inceleme yoluyla öğretim yöntemi gibi yöntemlere aşağıda kısaca değinilmiştir.

1.7.1. Tartışma Yoluyla Öğretim Yöntemi

Tartışma; üyelerin yüz yüze bulunduğu bir takımda, bir liderin yönlendiriciliğinde, ortak ilgi duyulan bir konuda belli bir hedef doğrultusunda yapılan planlı ve sistemli bir etkileşim biçimidir. Akıl yürütülerek ve tartışılarak edinilen bilgiler bellekte yer almaktadır. Konumuz muhasebe eğitimi olduğu için burada ortak ilgi duyulan konu, doğal olarak ilgili muhasebe dersinin konusu olacaktır. Muhasebe ile alakalı birden fazla sınırın yasalarla çizilmesine rağmen, yoruma dayalı konularda bu yöntemin kullanılması; öğrencilerin de derse katılımı ve öğrenmenin etkililiği bakımından faydalı olabilmektedir. Muhasebe temel bilgilerinin edinilmesinde ve uygulama alanlarında, doğruyu tartışarak bulma yöntemi, hedeflenen eğitime ulaşılmasında en etkili öğretim yöntemlerinden birisi olarak bilinmektedir (Elagöz ve Çukacı, 2006: 149).

1.7.2. Anlatım Yoluyla Öğretim Yöntemi

Bu yöntemde sunum kalitesi çok önemlidir. Öğretim elemanının dikkatleri canlı tutarak, anlatılan ve açıklanan konularla gerçek yaşamdaki uygulamalar arasında bağlantılar kurması, anlaşılmayan konuları farklı biçimlerde örneklerle açıklaması yöntemin etkinliğini yükselten unsurlardır. Muhasebe öğretiminde anlatım yöntemi (Elagöz ve Çukacı, 2006: 149).

- Öğrencilerin motive edilmesinde,
- Etkinliklerin sunulmasında,
- Konuların kısaltılmasında,
- Anlatılması zor ve önemli konuların anlaşılır hale getirilmesinde,
- Derinlemesine çalışılan konular arasındaki boşlukların doldurulmasında,

- Öğrencilerin kolayca bulmayacağı bilgilerin anlatılmasında, muhasebe derslerinde kullanılan etkili bir anlatım biçimidir.

Muhasebe derslerinin teknik bir özellik taşıması nedeniyle, öğrencilerin kendi başlarına muhasebe mantığını oluşturmalarının zorluğu, muhasebenin karmaşık sayılabilecek bir yapıya ve içeriğe sahip olmasından dolayı, özellikle muhasebeye ilişkin temel konuların öğretilmesinde bu yöntem etkili bir biçimde kullanılmaktadır. Dolayısıyla, muhasebe derslerinde anlatım yöntemiyle bilgi aktarımının etkin bir şekilde yapılabilmesi ve öğrencilerin anlama düzeylerinin yükseltilebilmesi için dersin ilgi çekici ve renkli hale getirilerek sunulması son derece önem taşımaktadır. En eski öğretim yöntemlerinden birisi olan anlatım yöntemini, günümüzde teknolojinin sağladığı araçların (data-show, tepegöz, slayt, vb.) kullanılması ile daha modern ve yararlı hale getirmek olanaklıdır (Demirkan, 2001: 58).

Türkiye’de muhasebe derslerinde daha çok sunuş yoluyla öğretme stratejisinin uygulandığı söylenebilir. Öğretimde daha çok sunuş yoluyla öğretme stratejisinin uygulanması başka bir deyişle öğretimin öğretici merkezli olması öğrenmeyi zorlaştıran bir başka faktördür (Demir, 2013: 177).

1.7.3. Soru-Yanıt Yoluyla Öğretim Yöntemi

Öğretim elemanı, aktif eğitim sistemini uygulamak ve öğrencinin öğrenme sürecini kontrol edebilmek için soru sormak ve soru sorulmasına izin vermek gerekir. Bu yöntemin sürekli kullanılmasının muhasebe eğitimine katkısı aşağıdaki şekilde sıralanabilmektedir (Elagöz ve Çukacı, 2006: 149).

- Öğrencilerin derse katılmasını sağlamak,
- Önceki derste öğrendiklerini tekrar etmesini sağlamak,
- Bir noktada tartışma yaparak dersi pekiştirmeyi sağlamak,
- Öğrencilere yaratıcı düşünmeyi öğretme,
- Öğrencilerin becerilerini ayırt etmesini sağlamak,
- Öğrencilerin öğrenmeye hazırlıklı olup olmadığını sağlamak,
- Amaçlara ulaşma derecesini sağlamak,
- Dikkat çekici olmayı sağlamak,
- Öğrencilerin katkısını arttırma.

1.7.4. İşbirlikli Yoluyla Öğretim Yöntemi

Öğrencilerin bir sorunu çözmek veya bir görevi yerine getirmek gibi ortak amaç uğruna küçük takımlar şeklinde ve birlikte çalışmak koşuluyla bir konuyu öğrenme yaklaşımı olarak tanımlanabilir (Demir ve Çam, 2006: 3).

İşbirliğe yoluyla öğrenme yöntemi, bir sorunun çözümüne yönelik olarak oluşturulan küçük karma öğrenci gruplarının, demokratik ilkeler doğrultusunda karşılıklı iletişimini esas alan bir öğrenme sürecidir. Bu öğrenme yöntemi, iki ya da daha fazla sayıda öğrencinin belirli bir konuda beraber çalışmalarına olanak tanınır ve öğrencilerin işbirliğine dayalı bir çalışma sistemi içinde öğrenmesini amaçlamaktadır. (Tan, 2013: 284). Muhasebe eğitiminde öğrencilerin yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak yöntemlerden birisi işbirliğine dayalı öğrenmedir (Yüksel, 2014: 45).

1.7.5. Araştırma Yoluyla Öğretim Yöntemi

Araştırma yoluyla öğretmenin genel amacı, özgür düşünmeyi teşvik etmektir. Öğretim elemanı, öğrencilerin dikkatini çekecek problemler bularak öğrencilerin bu problemleri araştırmasını istemektedir. Bu yöntemde dikkat edilecek en önemli noktalardan biri problemin veya konunun seçimidir. Problem çözmenin öğretim tekniği olarak kullanılması, öğrencileri inceleme yapmaya, kaynakları taramaya, öğrendiklerini birbirleri ile paylaşmaya yönlendirecektir. Daha da önemlisi öğrenciye, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu taşıma ve sonunda problemi çözerek bir sonuç çıkarma fırsatı verilmiş olacaktır (Elagöz ve Çukacı, 2006: 151-152).

Bu yöntem muhasebe eğitiminde sıkça kullanılan faydalı bir yöntemdir. Öğrencilere verilen monografiler, öğrencilerin araştırarak öğrenmesini, öğrendiklerini pekiştirmesini sağlayarak olumlu yönde katkıda bulunmaktadır (Elagöz ve Çukacı, 2006:152).

1.7.6. Örneklemeye Yoluyla Öğretim Yöntemi

Örneklemeye yoluyla öğretim yönteminde konu ile alakalı alandan gerçek olaylar seçilmekte, seçilen olaylar, anlaşılır bir şekilde örnekleri ile ortaya konulmaktadır. Örnek olay inceleme süreci, genellikle önerilerin tartışılması ve değerlendirilmesi ile son bulmaktadır (Elagöz ve Çukacı, 2006: 152).

Muhasebe eğitiminde öğretim yöntemlerinin doğru seçimi ve etkili öğrenme ve öğretme yöntemlerinin başarıyla kullanılması aktif ders ortamı oluşturarak eğitimin başarısını büyük oranda yükseltilecektir. Başarılı olmak için, iletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişme ve değişimlere de öğretim yöntemlerinde yer verilmeli ve birbiri ile bütünleşmeleri sağlanmalıdır (Demirkan, 2001: 61-62).

1.8. MUHASEBE EĞİTİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Türkiye’deki muhasebe eğitiminde yaşanan sorunlara Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarında sıkça yer verilmektedir. Düzenlenen sempozyumların ve sunulan bildirilerin, yurtdışında yapılan araştırmaların yoğunlaştığı konu ise neyin, nasıl ve ne zaman öğretileceğidir (Eleren ve Kayahan, 2007: 50-51).

Muhasebe eğitimindeki sorunlar; sistem ve işleyişle ilişkin sorunlar, eğitim programlarına ilişkin sorunlar, öğretmen eğitime ilişkin sorunlar, öğretim yöntemlerine ilişkin sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhasebe eğitiminin amacını gerçekleştirmenin yolu, yükseköğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin etkili bir şekilde düzenlenip koşulların iyileştirilmesiyle mümkün olacaktır (Durak, 2009: 47). Bununla birlikte, muhasebe eğitiminde karşılaşılan ve çözülmesi gereken bazı belli başlı sorunlara aşağıda verilmiştir.

1.8.1. Rehberlik Hizmetlerinin Yetersizliği

Eğitim–öğretim sürecinin belli bir aşamasına gelen öğrencilerin, meslek seçimleri çoğu kez bilinçsizce yapılmaktadır. Eğitimin amacına ulaşmasında; öğrencinin seçeceği mesleğin, o öğrencinin özelliklerine ve becerilerine yönelik en uygun mesleğe yönelmesi büyük önem taşımaktadır (Süer, 2007: 55). Eğitim kurumlarında yapılan rehberlik hizmetlerinde, öğrencilerin bulundukları eğitim kurumları ile alakalı sorulara “ailemin isteği ile geldim”, “okulumu sevmiyorum”, “muhasebe derslerini sevmiyorum” gibi verilen cevapların oranının yüksek olması eğitimin kalitesini baştan düşürmektedir. Dolayısıyla mesleki rehberlik; öğrencilerin farklı meslekleri tanımaları ve kendi niteliklerine uygun olan meslekleri seçmeleri, seçtikleri mesleklere hazırlanmaları ve mesleki yönden gelişmeleri amacıyla yapılan yardım hizmetleridir (İmamoğlu, 2010: 38).

1.8.2. Kalabalık Sınıflar

Sınıfların kalabalık oluşu muhasebe eğitiminde olduğu gibi bütün diğer eğitim kurumlarında karşılaşılan en büyük problemlerden biridir. Genellikle büyük illerdeki eğitim kurumların sınıf mevcutları 50 ve üzeri iken, küçük illerdeki eğitim kurumların ise, sınıf mevcutları 50'nin altındadır (Süer, 2007: 56). Muhasebe eğitiminin verilmesinde sınıf mevcutlarının az olması, muhasebe eğitimini kaliteli hale getirmektedir.

Muhasebe eğitimi çoğunlukla kalabalık sınıflarda işlenmektedir. Bu kalabalık sınıflar, muhasebe eğitimindeki verimliliği azaltmakta ve etkili bir muhasebe eğitiminin verilmesini engellemektedir. Öğrencilerin öğrenim gördüğü eğitim kurumlarındaki sınıfların mevcutları 30-40 öğrenci arasında olması, muhasebe eğitimini kolaylaştıracak ve eğitimin kalitesini artıracaktır (Aydın, 2007: 44).

1.8.3. Eğitim Ortamlarının Yetersizliği

Öğrenmenin daha verimli bir şekilde gerçekleşmesi için öğrenme ortamlarının elverişli olması gerekir. Eğitim sürecinin beklenen özellikte gerçekleştirilebilmesi, büyük ölçüde eğitimin yapıldığı ortama bağlıdır. Bu bağlamda eğitimin görevi; bireyin gelişmesinin her aşamasında beklenen tepkileri ve umulan değişimleri en iyi şekilde oluşturabilecek bir çevre düzenlemesi yapmaktır. Muhasebe eğitiminde araç ihtiyacı, muhasebenin öğretilmesinde amaçlanan sonuca göre şekillenir. Muhasebe derslerinde en çok ihtiyaç duyulan araçlar somut nitelikteki görsel araçlardır. Eğitim ortamlarının eksiklikleri uygulamalı olarak yapılması gereken becerilerde ortaya çıkmaktadır (Süer, 2007: 58).

Eğitim-öğretim kurumlarında, ders araç ve gereçleri yetersizdir. Birden fazla üniversitede, muhasebe dersleri tahta üzerinde verilmektedir. Tahta üzerinde işlem yapmak yorucu ve zaman alıcıdır. Oysa ders anlatmada kullanılan modern araç-gereçlerle eğitim, öğrencilere çok daha değişik ve fazla örnekler çözerek dersin anlaşılmasını kolaylaştıracak ve öğretimin kalitesinin artırılmasını sağlayacaktır (Durak, 2009: 48).

Günümüzde, muhasebe çalışmaları bilgisayarın en yoğun kullanıldığı alanlardır. Bilgisayarın neredeyse bütün alanda kullanılması, özellikle muhasebeci yetiştiren öğretim kurumlarımızın eğitim programları, bu alanda ilgili eleman

yetiştirmeyi mümkün kılacak biçimde değiştirmeye yönetilmelidir. Eğitim programlarına bilgisayarlı eğitim sisteminin yerleştirilmesi, mezun olacak öğrencilerin mesleki kalitesini artmasını sağlayacaktır (Aydın, 2007: 45).

1.8.4. Beceri Eğitimine İlişkin Sorunlar

Muhasebe eğitimi teorik olarak işlendikten sonra öğrencilere uygulama yapma olanağı sunulmalıdır. Yükseköğretimde muhasebe uygulamalarına fazlaca yer verilmesi, niversitenin bilimsel yapısına ve kişiliğine hiçbir olumsuz etkisi olmayacaktır. Aksine, teori ile uygulama arasında bir köprü oluşacak, köprü üzerindeki karşılıklı bilgi trafiği, muhasebe biliminin ve uygulamalarının gelişmesine katkı da bulunacaktır (Aydın, 2007: 43).

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, özellikle muhasebe bürolarında beceri eğitimi görmeleri gerekmekte ve muhasebe ile alakalı işlerde görevlendirilmeleri gerekmektedir. Ancak ğrenciler, kendi alanları ile alakalı işyeri bulmadıkları sürece farklı işkollarındaki işletmelerde beceri eğitimi yapmak zorundadır. Söz konusu, işyerlerinde öğrenciler beceri eğitiminin konusu olan muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde grevlendirilmemekte ve getir-götür işlerinde çalıştırılmaktadır. Başka bir sorun ise, beceri eğitiminin verildiği kurumların duyarsız olmasıdır. Öğrencilerin çoğunun dosyaların üzerinde beceri eğitimi yapıyor gibi görünmesine rağmen, kurumlara hiç uğramamaları bu sorunu ortaya çıkartmaktadır. Bütün bunlar, öğrencilerin alacakları muhasebe eğitimini olumsuz yönde etkilemekte ve uygulamayla edinilecek bilgi ve becerilerin kazanılamamasına neden olmaktadır (Süer, 2007: 57).

1.8.5. Uygulama ve Mevzuat Değişikliklerinin Takip Edilememesi

Beklentilerin karşılanmasını sağlayacak muhasebe eğitiminin verilebilmesi için, öğrencilerin güncel uygulama ve bilgilerle donatılmaları gerekmektedir. Bu da muhasebe mesleği ile ilgili mevzuat ve uygulamaların takibiyle sağlanabilir (Süer, 2007: 59). Türkiye’de, muhasebe mesleğini ilgilendiren mevzuat, uygulama ve düzenlemelerin takip edilmesi oldukça zordur. Çünkü; bu anlamdaki mevzuat henüz oturmamıştır. Her yıl yeni bir vergi düzenlemesi, geçici uygulamalar gibi durumlar söz konusu olmaktadır (zkurt, 2001: 82). Yapılan bu değişikliklerin muhasebe eğitimi veren ğretim elemanları tarafından takip edilmesi ve öğrencilere güncel mevzuat ve

uygulamaları içerisinde barındıran bir eğitim verilmesi gerekmektedir (Süer, 2007: 60).

1.8.6. Mesleki Eğitim Maliyetlerinin Yüksekliği

Mesleki eğitim normal eğitime göre daha masraflı bir eğitim sistemidir. Maliyetlerin yüksek olması yeni finansman kaynakları bulma konusunu ortaya çıkartmaktadır (Kaya, 2015: 40). Mesleki eğitimin masraflı bir eğitim sistemi olması, örgütler açısından arz ve talep dengelerinin daha dikkatli bir şekilde ele alınmasını gerektirdiğini ortaya çıkartmaktadır (Şahin ve Fındık, 2008: 78).

Ülkemizdeki kişi başına düşen eğitim harcamalarıyla eğitim hizmetleri finansmanını karşılamak zor olduğu için, mesleki ve teknik eğitim maliyetlerini paylaşmak için iş çevrelerine birtakım görevler yüklenmektedir. Bu konuda yasal düzenlemeler yapılarak, işverenler için özendirici olacak şekilde, fon katkısı ya da maliyet paylaşımı gibi uygulamalara geçmek gerekmektedir. Böylelikle, eğitime kendi kaynaklarından finansman desteği sağlayan iş dünyası, üniversitelerin yönetimi ve program uygulamalarında söz sahibi olabilecektir (Kaya, 2015: 40-41).

1.9. TÜRKİYE'DEKİ MUHASEBE EĞİTİMİNİN YAPISI

Ülkemizde muhasebe eğitimi, örgün ve yaygın eğitim kurumları tarafından verilmektedir. Örgün muhasebe eğitimi, hem ortaöğretim hem de yükseköğretim kurumlarından verilirken, yaygın muhasebe eğitimi ise, meslek kuruluşları ve örgütleri tarafından verilmektedir.

Ülkemizde muhasebe eğitimi, ortaöğretim düzeyinde Mesleki ve Teknik Anadolu liseleri, Çok Programlı liseler, Halk Eğitim Kurumları, Mesleki Eğitim Kurumları, Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları ve Mesleki Açık Öğretim Liselerinde yürütülmektedir. Yükseköğretim kurumlarından ise, ön lisans düzeyinde Meslek Yüksekokullarında, lisans düzeyinde ise, hem örgün hem de yaygın eğitim veren devlet ve vakıf üniversitelerinde yürütülmektedir. Bununla birlikte, muhasebe eğitimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde de yürütülmektedir (Soylu, 2014: 12).

1.9.1. Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi

Muhasebeci yetiştirmeye dayalı eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Ticaret Meslek Liseleri ve Eğitim

Teknolojileri Genel Müdürlüğü yapısı altında işlem gören Mesleki Açık Öğretim Liselerinden yürütülmektedir. 3568 sayılı yasa ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik yasası hükümlerine göre; kurulan TURMOB (Türkiye Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) ve diğer kuruluşlarla eğitimde işbirliği yapılması faaliyetleri yoğunlaştırılmış, 01 Ocak 1994 tarihinden itibaren ülke genelinde başlatılan “Tek Düzen Muhasebe Sistemi” önce Ticaret Meslek Liselerinin öğretim programlarına hızlı bir şekilde yansıtılmış, daha sonra ise, Mesleki Açık Öğretim Lisesinde yüz yüze verilmiştir. Günümüzde muhasebe eğitimi bilgisayar destekli olarak da yürütülmektedir (Soylu, 2014: 13).

Ortaöğretim kurumlarında yürütülen muhasebe eğitiminin amacı, işletmelerin gereksinim duyumsadığı zamanlarda ara elemanların yetiştirmesini sağlamaktır. Bu nedenle, ortaöğretim kurumlarında yürütülen muhasebe eğitimi, mesleki eğitimin içerisinde yer alan ve uygulamaya dönük bir eğitimidir. Bu yönüyle, ortaöğretimde yürütülen muhasebe eğitimi, yükseköğretimdeki muhasebe eğitiminden farklıdır. Çünkü, üniversitelerde verilen muhasebe eğitimi, teorik eğitim şeklindedir (Yardım, 2009: 18).

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (MTAL), ekonomi ve ticaret eğitiminin bilinçli ve düzenli bir biçimde öğretildiği, ilköğretimden sonra dört yıllık eğitim süresi olan ve gün geçtikçe önemli hale gelen bir eğitim kurumudur. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde muhasebe eğitimi, çoğunlukla finansman ve muhasebe alanlarında verilmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, 2005-2006 eğitim-öğretim yılından bu yana uygulanan yapı ise, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi’dir. Projenin amacı, mesleki liselerin yarınlarını iyi bir nokta olmasını sağlamaktır. MEGEP’in hedefi, ders planı oluşturarak yeniliklere uyum sağlamayı ve çağın gereksinimlerine uygun bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktadır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yürütülen eğitim ve öğretim sistemi, Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi ile dört yıllık haline gelmiş ve bu proje içerisinde yer alan dokuzuncu sınıfı ortak sınıf haline getirilmiştir. Öğrenciler dokuzuncu sınıfı bitirdikten sonra, onuncu sınıfta ilgi gösterdiği alanı seçerek ve o alanda eğitimlerini sürdürmektedir (Akbulut, Pekkaya ve Aksakaloğlu, 2014: 77).

Çok Programlı Liseler ise, seyrek nüfuslu ve dağınık yerleşim birimlerinde, çevrenin ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan liselerdir. 1989 yılında eğitim sistemine

giren çok programlı liseler içerisinde açılan muhasebe ve finansman alanlarında, Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinde gerçekleştirilen muhasebe ve finansman öğretim programlarını aynen gerçekleştirerek öğrencilere aynı bilgi ve yetenekleri edinmelerini sağlamaktadır (Süer, 2007: 25).

Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri ise, mesleki ve teknik eğitim alanlarında liselerde diploma, belge ve sertifika programlarının gerçekleştiği örgün ve yaygın eğitim kurumlarıdır. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri, yapı olarak çok programlı liselere benzemektedir. Çevresel ihtiyaçları göz önünde bulundurarak uygulanacak programları belirlemektir. Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezlerinin yapısı altında kurulan muhasebe ve finansman alanlarında Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinden gösterilen eğitime benzer eğitim vererek öğrencilere aynı bilgi ve yetenekleri edinmelerini sağlamaktadır (Süer, 2007: 25).

1.9.2. Yükseköğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi

Yükseköğretim kurumlarını, üniversiteler ile ileri teknoloji enstitüleri ve bunların içerisinde bulunan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, meslek yüksekokulları ile uygulama ve araştırma merkezleri oluşturmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında, önlisans düzeyinde eğitim veren iki yıllık meslek yüksekokulları, lisans düzeyinde eğitim veren dört yıllık fakülte ve yüksekokullar ile yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilen lisansüstü eğitimlerle muhasebe alanında gereksinim duyulan nitelikli ara eleman yetiştirilmeye çalışılmaktadır (Kaya, 2015: 26).

1.9.2.1. Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi

Meslek Yüksekokulları, belirli meslekleri kapsayan ve mevzuata hâkim ara elemanların yetiştirilmesini hedefleyen iki yıllık eğitim veren kurumlardır (Başer, 2010: 45). Bu iki yıllık dönemde muhasebe eğitimi, seçmeli ve zorunlu olarak verilmektedir. Bu bölümlerin amacı; piyasanın gereksinimi olan ön muhasebe elemanı gereksinimlerini gidermek ve bu programlarda eğitim gören öğrencilerin, eğitimlerini örgün veya yaygın eğitim ile kariyer gelişimlerini devam ettirebilmeyi sağlamaktadır (Ezin, Bilen, Aslan ve Altundağ, 2017: 27).

Meslek Yüksekokullarının muhasebe eğitimi açısından esas amacı; öğrencilerin genel muhasebe konuları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır.

Özel amacı ise; öğrencilerin muhasebe ile ilgili çalışabileceği işlerden muhasebe verilerini kolaylıkla, doğru ve tarafsız bir biçimde değerlendirebilecekleri bilimsel ve mesleki yeterliliğini kazandırmayı çalışılmaktadır. Öğrenciler için özel amaçlar son derece önem taşımaktadır. Çünkü; faaliyet gösterdikleri yerleşim merkezlerindeki işletmelerin gereksinim duydukları meslek elemanı, gereksiniminin karşılanması, konusunda yetişmiş ve uzmanlaşmış insan kaynağının sağlanmasında MYO'larına önemli görevler düşmektedir (Kaya, 2015: 26). Dolayısıyla, Meslek Yüksekokulları örgütlerin nitelikli ara eleman gücü gereksinimini karşılamada önemli görevler üstlenmektedir. Muhasebe ile muhasebe ve vergi uygulamaları programları yetiştirdikleri meslek elemanları ile bu amaca önemli bir biçimde hizmet etmektedir (Tugay ve Ömürbek, 2014: 53).

1.9.2.2. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ülkemizde lisans düzeyinde muhasebe eğitimi, devlet ve vakıf üniversitelerinin özellikle yoğun olarak İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri bünyesinde yürütülmektedir. Bu bölümlerde muhasebe eğitimi genellikle dört yılda verilmektedir. Lisans düzeyinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde verilen muhasebe eğitimi, genellikle dört yıllık dönemlerde verilmektedir. Özellikle işletme bölümünü okuyan öğrenciler muhasebe eğitimini dört yıllık dönemde bitirmektedir.

Ülkemizde lisans düzeyinde yürütülen muhasebe eğitimi, meydana gelen ekonomik gelişmelerle aynı doğrultuda gelişim göstermiştir. Aşağıda görüldüğü üzere, Cumhuriyet sonrası dönemlerde muhasebe eğitimi, dönemlere ayrılarak anlatılmıştır.

1926 Öncesi Dönem: Fransız ekolünün egemen olduğu bu dönemde, çoğunlukla Mülkiye Mektebi, İstanbul Ticaret Mektebi Alisi, Darüşşafaka ve Askeri Rüştiye Mektepleri yoluyla muhasebe eğitim verilmiştir (Ünal ve Doğanay, 2009: 118).

1926-1960 Dönemi: Ülkemize Almanya'dan kaçarak gelen muhasebe eğitimcilerinin, muhasebe eğitime önemli destekte bulunması, 31.05.1933 tarih ve 2252 sayılı yasa ile yapılan üniversite reformunun da desteğiyle lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin içeriği ve düzeyinde ilerlemeler kayda geçirmiştir. Ülkemizde lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitimi bu dönemde önemli hale gelmiştir (Kaya, 2015: 30).

1960 Sonrası Dönem; Muhasebe desteğiyle üretilen bilgilerin gün geçtikçe artan değeri, bu bilgilere gereksinim duyumsayan kişilerin gösterdiği önem, başka bir taraftan devlet, vakıf ve özel üniversitelerin sayılarındaki artış ile üniversitelere bağlı İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleriyle birlikte aynı sorumluluğu taşıyan lisans ve önlisans alanlarında içerik, yöntem ve sunum biçimi gibi farklı açılardan eskiye oranla hissedilen gelişmelerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Türkiye'nin muhasebe eğitiminde, politik ve iktisadi manada bağlılıkların oluşması Amerika Birleşik Devletlerinin muhasebe eğitim ekolünden etkilenme düzeylerini artırmıştır. Günümüzde IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu), FEE (Avrupa Muhasebeciler Federasyonu) ve IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) gibi kuruluşlarla ilişkiler, Uluslararası Muhasebe Standartlarının tercümeleriyle ülkemizdeki doğruları göz önünde bulundurarak hazırlanmış Türkiye Muhasebe Standartları muhasebe eğitime etki eden ve ilerleyişini destekleyen tüm öğeleri kapsamaktadır (Kaya, 2015: 31).

Muhasebe, finans ve bunlara ilişkin alanlarda verilen eğitim, öğrencilere zorunlu teorik ve teknik muhasebe bilgisi, entelektüel yetenekler ve mesleki değerlerin yanında ahlaki konularına ilişkin bilgilerde sağlamaktadır. Muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konuların zorunlu teknik temeli olarak kabul edilmesi, aşağıda maddeler şeklinde sıralanmıştır (Durak, 2009: 45-46):

- Muhasebe mesleklerinin ve muhasebenin tarihsel gelişimi,
- İçerideki ve dışardaki bilgi kullanıcıları için kurum işlemlerinin ve parasal durumuna ait raporlarının içeriği, yapısı, anlamı ve bunlarla ilgili ifadeler,
- Ulusal ve uluslararası muhasebe ve denetim standartları,
- Muhasebenin kuralları,
- Planlama ve bütçeleme, maliyet yönetimi, kalite kontrol, performans ölçümü ve kıyaslama konularını içerecek biçimde yönetim muhasebesi,
- İşletmeye bağlı varlıkların güvenilirliğini ve mali bilgilerin dürüstlük ve doğruluğunu sağlayan ifadeler, teknikler ve denetim süreçleri,
- Vergi ve verginin mali ve yönetsel fikirleri etkilemesi,
- Menkul değerler ve Şirketler hukuku dâhil işletmeleri ilgilendiren hukuksal yapı,

- Denetim ve diğer garanti hizmetlerinin yapısı, risk değerlendirme, hata belirleme ve bunları ortaya çıkaran entelektüel ve süreçsel temeller dâhil,
- Finans ve finansal yönetim bilgisi, finansal tablolar analizi, finansal araçlar, ulusal ve uluslararası sermaye pazarları ve kaynak yönetimi dâhil,
- Muhasebe meslek mensuplarının görevleri ve ahlaksal değerleri.

Fakülte ve dört yıllık yüksekokullarda yürütülen muhasebe eğitimi birebir aynı olmamakla birlikte; lisans bölümünün ilk iki yılında, öğrencilere temel işletme, ekonomi, matematik ve bilgisayar ile ilgili dersler verilmektedir. Kalan yıllarda ise, programlarda, muhasebe ve finans dersleri yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte, bazı bölümler üçüncü yılın sonunda öğrencilerin, muhasebe ve finansman konusunda uygulamada deneyim kazanmaları için, beceri eğitimi almaları öngörülmektedir (Süer, 29-30).

1.9.2.3. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Lisansüstü muhasebe eğitimi, yüksek lisans ve doktora şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Burada muhasebe dersleri, işletme anabilim dalı ve muhasebe ve finansman anabilim dalı adı altında işlenmektedir. Daha özgün ve yeni konuları kapsayan dersler seçilerek, öğrencilere muhasebe ve finansman dalında uzmanlık düzeyinde eğitimler sunulmaktadır. Lisansüstü düzeyinde yürütülen muhasebe dersleri, ileri seviyedeki konuları kapsamakta olup programdaki genel bilgiler yerine daha yüksek düzeyde akademik bilgilere dayanmaktadır (Kutlu, 2010: 236).

Yüksek lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin temel amacı, öğrencilere lisans düzeyinde öğrendiği konular hakkında detaylı bilgiler göstererek uzmanlaşmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Özel amacı ise, öğrencileri muhasebe alanında akademik çalışmalara teşvik etmek, bu alandaki yaratıcılıklarını geliştirecek formasyonlar kazandırmaktır (Altın, 2009: 78).

Doktora düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin temel amacı, temel konular hakkında detaylı bilgiye sahip olan öğrencilerin gerek teorik gerek de uygulama anlamda daha yüksek seviyede araştırmalar yapmalarını sağlayarak ve bilgiler kazandırmaları gerekmektedir. Özel amacı ise, teoriye uluslararası muhasebe bilimine destek verecek ve modern akademik gelişmeleri aksetmek(yansıtmak) niteliği olan araştırmalar yapılmasını arz etmektedir. Doktora eğitimi, daha yüksek kaliteye sahip

insan gücü ve bilim insanları yetiştirme süreci olarak da bilinmektedir. Doktora aşaması, muhasebe eğitiminin niteliğini ve yaygın olmasını sağlayan temel unsurlarında olan öğretim elemanlarına; bilim insanı, alanına egemen, grup önderi, meraklı, araştırmacı, gözlemci ve mentor niteliklere sahip özelliklerin kazandırılması sürecidir (Altın, 2009: 78). Bu kapsamda belirlenebilecek ve ulaşılması gereken hedefler aşağıda verilmiştir (Aydın, 2007: 42).

- Kişilere bağımsız araştırma yapmak, araştırma metodolojisi ve felsefesi ile ilgili bilgiler vermek,
- Bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapmak, görüş bildirmek,
- Bilime yenilik getirmek, evrensel düzeyde bilgi üretmek,
- Yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirlemek,
- Kişilere yeni teknolojilere uyum sağlayabilecek bilgi ve becerileri kazandırmak,
- Kendi başına bir araştırmayı planlayacak, yürütecek ve sonuçlandıracak düzeyde eğitilmiş insan yetiştirmek,
- Öğrenmeyi öğretmek,
- İletişim yeteneklerini geliştirmek şeklinde sıralamak mümkündür.

Bunlarla birlikte doktora aşaması; öğretme lisansı, araştırma yapabilme yeterliliği, entelektüel yeterlilik, araştırma çıraklığı gibi farklı kişilere farklı kavramlar öğretmektedir. Dolayısıyla doktora aşaması, bilimin üretilmesinde ve yayılmasında görev alacaklarının yanında, özel ve kamu hizmetlerinin planlanmasında ve yürütülmesinde, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel niteliğini yükseltecek insan gücünün yetiştirilmesinden de önemli hale gelmiştir (Aydın, 2007: 42-43).

1.10. DÜNYA'DA MUHASEBE EĞİTİMİNİN YAPISI

Dünyada ekonomik hayatın ortaya çıkmasıyla beraber meydana gelen hesap tutma gereksinimi, ekonominin gelişimiyle birlikte günümüze kadar varlığını devam ettirmiştir. Ekonomik hayattaki değişimler ve yenilikler, hesap tutma sistemini de zamanla değişime uğratmıştır. İlk başta, yalnızca alacakların ve borçların basit şekilde kaydına dayanan hesap tutma işlemi günümüzde daha fazla karmaşık şekilde gelerek, daha büyük bir bilgi sistemine dönüşmüştür. Günümüzde muhasebe olarak

adlandırılan bu sistem, işletmelerin tüm faaliyetleriyle ilgili sonuçları kayıt altına alma görevini üstlenmiştir (Sevilengül, 2007: 6). Dünya’da muhasebe eğitiminin yapısı ile ilgili bazı ülkeler aşağıda verilmiştir.

1.10.1. Amerika Birleşik Devletleri’nde Muhasebe Eğitimi

ABD tarihinde muhasebe eğitimi, akademik dünya ve uygulayıcılar arasında hareketli bir yapı oluşturmaktadır. Yirminci yüzyıl başlarında birden fazla muhasebeci zorluklarla mücadele etmektedir. Muhasebeciler almış oldukları örgün eğitim ile kendi başlarına ya da staj yoluyla becerilerini geliştirmek zorundadır. Ancak, bu zorluklarla baş etmek güç olduğu için, muhasebe uzmanları yetiştirmek ve mesleki eğitime talep doğmuştur. Böylelikle, muhasebe eğitimini veren Amerikan işletme okulları açılmıştır. Bu okullarda yapılan değişikliklerden ilk olarak akademisyenlerden başlatmışlardır. Akademisyenlerin çoğu uygulamada profesyonel kişilerden oluşmaktadır. Çünkü; okul programları ile mesleğin ihtiyaçları arasında uyum gerekmektedir (Botlee ve Foster, 2003: 34).

Amerikan Yükseköğretim Kurumlarında kaliteli uygulamaların faydaları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Erol ve Erkan, 2008: 284 – 301).

- Öğrenci ile bölüm ilişkisinin benimsenmesi
- Öğrencilerin arındaki işbirliğini artırması
- Öğrencilere etkin olarak öğrenme sürecinde bulunma imkân tanınması
- Hemen geri bildirimde bulunması
- Verilen görev yerinde zamanlamanın değerini ortaya koyması
- Öğrenme de değişik yöntemler kullanılmalıdır.

ABD’nde, muhasebe ve işletme alanında yüksek eğitim ilk kez 1881 yılında Wharton Finansman ve Ekonomi Okulu’nun kurulması ile başladı. 1887 yılında kurulan ve sonra AICPA adını alan American Kamu Muhasebeciler Birliği (American Association of Public Accountants) 1892 senesinde New York Muhasebe Okulu’nu kurdu. 1938 yılında New York Eyaletinde yürürlüğe giren bir yasa (Certified Public Accountant) CPA olabilmek için üniversite lisans derecesine sahip olmak zorunlu kılındı. 1952 yılında AICPA tarafından mesleki eğitim ve Tecrübe Standartları Komisyonu kuruldu. Bu komisyon CPA olabilmek için gerekli eğitim ön koşulları ile ilgili çalışmalarda bulundu (Çoşgun, 2013: 19).

Amerika’da muhasebe mesleği, tıp, hukuk ve benzeri meslekler gibi profesyonel meslek durumuna gelmiştir. Amerika’ da muhasebe eğitiminden, örnek olay yöntemi, programlanmış ders kitapları, bilgisayarlar, film, tepegöz ve slayt gibi yöntem ve araçlar kullanılmaktadır (Çoşgun, 2013: 19). Bununla birlikte, kongrede muhasebe eğitiminde teknoloji kullanımına bağlı oturumlar çok ilginç bir biçimde gelişmiştir. Bu konular konuşulurken, muhasebe eğitiminin becerisinden daha çok, teknoloji kullanımı konusunda alt yapımıza güvenmemiz gerektiği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, en gelişmiş teknoloji önerileri Amerika Birleşik Devletleri’nden gelen eğitimcilerin bildirilerinden gelmiştir. Eğitimde bilgisayar programlarının kullanımı, internet üzerinden eğitim ve ödev konularının internet üzerinden yapılması gerektiğini ortaya çıkmıştır. Bu konular görüşülürken, ülkeler arasındaki kültür farklılıkları ortaya çıkmıştır. ABD’de sınav esnasında birden fazla üniversitede öğrencinin başında gözetmen durmaz, öğrenci isterse dışarı çıkıp kahve içebilir, tuvalete gidebilir, arkadaşıyla sohbet edebilir. Ancak, kendi aralarında sınavda sorulan sorular hakkında hiç konuşmazlar. ABD eğitiminde bireysellik ön plandadır. Türkiye’de de bu yönde gelişmeler beklenmektedir. Aynı olgu internet üzerinden veya bilgisayarda hazırlanması istenen ödevler için de geçerlidir. ABD’de bir ödevi hazırlayan öğrenci, bu ödevi başka hiçbir öğrenci ile paylaşmaz. Türkiye’ de ise, bir ödev hazırlayan öğrenci bu ödevini arkadaşı için paylaşma eğilimindedir (Yükçü, 2006: 25-26).

Küreselleşmenin muhasebe eğitimine etkisi artarak devam etmektedir. Çeşitli raporlar ABD’de muhasebe eğitiminin durumunu eleştirmektedir. Bu raporlar, değişen iş ortamında eğitimcilerin başarısızlığına işaret ederek, muhasebe eğitiminde önemli değişiklikler tavsiye etmektedir. Çünkü; muhasebe programları dinamik karmaşık ortama ayak uyduramamakta ve sürekli değişen meslekler için, öğrencileri iyi yetiştirememektedir. Tüm bu raporların ortak noktası, muhasebe eğitimini uluslararasılaştırmaktır. Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu muhasebe müfredatına uluslararası işletme ve muhasebe derslerinin eklenmesini savunmaktadır. Nitekim Uluslararasılaştırılmaya sıcak bakan okullarda muhasebe müfredatının içeriğinin zenginleşecektir. Okullar mevcut programlarını nasıl uluslararasılaştıracaklarını planlamaktadır (Çoşgun, 2013: 19).

ABD’nde muhasebe alanında lisans eğitimini alan öğrenciler, 4 yıl ve 120 kredilik eğitimin sonucunda mezun olmaktadır. Denetim ve vergi derslerinden sadece

birisini almak zorundadır. ABD öğrencileri bunlardan başka, finans, ekonomi, etik, iş hukuku, İleri muhasebe, genel muhasebe I ve II, muhasebe e işle ilgili diğer dersleri almak zorundadır. Öğrencilerin mezuniyetten önce, bir tez veya proje hazırlamaları gerekmemektedir. Fakat, öğrenciler mezun olabilmek için akademik bir sınava tabi tutulur. ABD’nde üniversite müfredatlarında, geleneksel olarak öğrencilere problem çözme yeteneği kazandırması için, geniş bir eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, teknik okul müfredatları fen ve beşeri sanatları da 2 yıllık geleneksel eğitimin içinde ele alınmaktadır. Bu nedenle, ABD’nde muhasebe müfredatı muhasebe dışındaki dersleri de içine almakta ve müfredatta uygulamalara sık sık yer verilmektedir. Yani, ABD’de muhasebe eğitimi iki yıl liberal sanatlara odaklanmakta, uygulamaya dönük, dört yıl süreli eğitim vermekte ve 120 kredi ve staj uygulamasından oluşmaktadır. Öğrenciler uzmanlık sınavları için, iki yıl deneyim sahibi olmaları ve 120-150 kredilik ders almış olmaları gerekmektedir (Eastman, 2009: 1-20).

1.10.2. İngiltere’ de Muhasebe Eğitimi

İngiltere’de muhasebe öğretim elemanları, mesleki muhasebe eğitiminin müfredat tasarımına katılmasına rağmen, bazen muhasebe eğitiminin kontrolü mesleki kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. İngiltere’de çoğu üniversitede bu kontrol derinleştirilmektedir. İngiltere’de meslek kuruluşlarının etkililiği dikkate alındığında, muhasebe eğitimi gereken becerileri sağlamada başarısız olmaktadır. Meslek kuruluşları, sağlam bilgi ve yaşam boyu öğrenme fırsatları sunmakta ve önemli reformlar yapmak için çağrıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, değişim gereğine yanıt olarak, bir muhasebe firması iddialarına göre, muhasebe eğitim sistemi İngiltere’de diğer ülkelere göre, insanların çalışma standartları iyi olduğuna dikkat çekmektedir. Yani, mevcut sistemin değişmesi büyük ölçüde düzeltme gerektirmemektedir. Muhasebe kurumları, etik davranışlar, kamu yararı sağlama, mesleki şüphecilik, araştırma eğitimi, sosyal sorumluluğu geliştirmeyi desteklemektedir (Sıkka, Haslam, Kyriacou ve Agrizzi, 2005: 4-5). Dolayısıyla her ülkede olduğu gibi İngiltere’de de muhasebe eğitiminin işleyişi ve denetimi farklıdır.

İngiltere’de üniversitelerde lisansüstü muhasebe eğitimi de verilmektedir. Kapsamlı lisansüstü programları diploma programlarıdır. Bu programlarda muhasebe

de özellikli konularda  ğretim yapmak mümkün olabilmektedir. Lisansüstü programların bir kısmı muhasebe uzmanı olmuş kişileri günlük gelişmelerle donatmak için yürütülmektedir. İngiltere’de üniversitelerdeki lisans düzeyindeki muhasebe eğitimi ise belli bir düzeyi geçmemektedir ( oşgun, 2013: 22).

1.10.3. Almanya’ da Muhasebe Eğıtimi

Almanya, mesleki ve teknik eğıtim konusunda geçmişten bugüne kadar çeşitli ve başarılı çalışmalar yapan bir Avrupa  lkesi olarak bilinmektedir. Almanya’da mesleki ve teknik eğıtim çoğunlukla çıraklığa dayanmaktadır. Kimi eyaletler 10. senesinden, kimi eyaletlerde ise 11. senesinden sonra ortaöğretime devam etmeyen öğrenciler için, en az üç yıllık bir süreyle başka bir meslek okuluna kayıt yapma zorunluluğu getirmiştir. Almanya’daki mesleki eğıtim düzenine baktığımız da, kuruluşlar ile mesleki eğıtim merkezlerin arasındaki işbirliğinin kanuni olarak resmileştirdiği ve meslek eğıtiminin tek sorumlusunu eyaletler olduğu görülmüştür. Almanya’da özel olarak çift diploma veren okullar da mevcuttur. Bu diplomalar yüksekokula giriş hakkı kazandıran diploma ve meslek eğıtimi diplomasıdır (Süer, 2007: 6).

Almanya’da muhasebe mesleğindeki eğıtim sistemi, genellikle yasal düzenlemelere tabidir. Başka ülkelerle karşılaştırıldığında Almanya’da muhasebe eğıtimi uzun bir s reden beri ileri bir seviyededir. Almanya’da meslek eğıtimi için yapılan taleplerin dünyadaki en sağlam talepleri oluşturmaktadır. Bu talepler değişmemiş olmasına rağmen Almanya’da muhasebe mesleğindeki riskler önemli değişimlere neden olabilir ve Almanya, muhasebeyle ilgili çevrede önemli konumunu kaybedebilir (Coenenberg ve diğerleri, 1999: 386).

Muhasebe eğıtiminde hem eğıtim kurumları hem eğıtim programları itibariyle işlevlerine göre aşırı derecede bir ihtisaslaşmadan kaçınılmaktadır. Bütünleşmiş bir eğıtim sistemi tercih edilmektedir. Muhasebe derslerinden muhasebe kayıt sistemleri ve hesap planları, başlangıç olarak  ğretim programlarında yer almaktadır. Muhasebe eğıtiminde bilgiler mümkün olduğunca en kısa s reden öğrencilere aktarılması gerekmektedir ( oşgun, 2013: 23).

1.10.4. Fransa’da Muhasebe Eğitimi

Üniversitelerden ayrı olarak, Fransa’da yaklaşık 20 işletme okullu bulunmaktadır. Öğrencilerin bu okullara kayıt yapma yöntemleri farklıdır. Öğrenciler bu okullara girebilmek için, öncelikle iki yıllık bir hazırlık programı almak zorundadır. Bu hazırlık programların sonucundan sınav yapılır ve öğrenciler sınav sonucuna göre yerleştirilir. Muhasebe uzmanları için işletme okullarından mezun olmak çok önemlidir. İşletme okulundan mezun olan öğrenciler mesleki sınavlardaki birçok testten muaf olmaktadır. Fransa’da muhasebe meslek mensubu olmak için en çok tercih edilen unsurlardan biridir. Ayrıca öğrenimini yarım bırakanlar içinde muhasebecilik yolu açıktır (Çoşgun, 2013: 23).

Fransa’da yüksekokuldan ayrılan öğrencilere kredilerini tamamlamak için eğitim veren çeşitli eğitim merkezleri mevcuttur. Öğrenciler, bu eğitim merkezlerinde aldıkları derslerin sınavlarında başarılı olduklarında öğrenim koşulunu yerine getirmiş olacaktır. Fransa’da teorik eğitim başarıyla tamamlandığında üç yıl tam gün staj yapma zorunluluğu vardır. Aday stajını işletmelerin muhasebe finans denetim gibi bölümlerinde yapabilir. İsterse stajının 2 yılını da Avrupa birliğine bağlı başka bir ülkede yapabilir. Aday her yıl enstitünün organize ettiği sekiz seminere katılmak zorundadır. Stajın sonunda meslekle ilgili bir konuda tez yazmak zorundadır. Daha sonra da iki sınavı başarması gerekmektedir. Bu sınavlar, finansal tablolar ve denetimle ilgili yazılı bir test ve genel mesleki bilgiyi stajdaki deneyimlerle birlikte ölçen sözlü bir sınavdan oluşmaktadır (Subaşı, 2006: 37).

1.11. MUHASEBE EĞİTİMİNDE ETİK

“Bir ülkenin geleceği ve ilerlemesi, sağlam kalelere, güzel binalara ve milli gelire değil, o ülke insanların ahlaki değerlerine bağlıdır.” Alman Teolog Martin Luther King (1483-1546)’in bu sözü, bir ülke geleceğinin teminatının, her şeyden önce toplumu meydana getiren bireylerin ahlakına bağlı olduğunu en iyi bir şekilde dile getirmektedir. Muhasebe eğitimine etik eğitiminin girmeye başladığı 1980’li yıllardan bugüne, birden fazla aşamalarda kayıt altına alınmasına karşın bugün halen muhasebe meslek mensuplarının ahlaki boyutunda gerçek olanı yapma, ahlaki karar alma gibi konularda yetersiz olduklarının görülmesi King’in sözünün haklılığını ve eğitimde ahlakın etkili olduğunu açıklamaktadır (Daştan, Bellikli ve Bayraktar, 2015: 76).

Aşağıda etik kavramı, etik eğitiminin tanımı ve önemi ve muhasebede etik eğitiminin amacı ve önemine değinilmiştir.

1.11.1. Etik Kavramı

Etik ifadesi Yunancada, karakter ve gelenek manasına gelen “ethos” kelimesinde türetilmiştir. Ethos sözcüğünde türetilen “ethics” ifadesi somut ve düşsel ifadeler için kullanılan, etik kurallarının ve normlarının araştırılması sonucunda, etik konusunda bu ifadenin kullanılmasının doğru olduğu tespit edilmiştir (Anuk, 2015: 16).

Etik kavramı; töre bilim ve ahlak bilimiyle de ilgili bir kavramdır. Etik; bireylerin davranışlarının ahlaki açıdan iyi ve ya kötü yapan değerlerin neler olduğunu ortaya koyan bir felsefe disiplini olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle etik, bireyin davranışlarına ilişkin normları ortaya koyan veya yapılması gerekeni söyleyen bir olgu değildir. Aksine, bireylerin davranışlarında meydana gelen olgulardan neyin iyi neyin kötü olduğunu soru sorarak bireylere bilgi vermektedir (Karaman, 2015: 5-6).

Etik; iyi, kötü, doğru, yanlış, ahlak, ahlaksızlık gibi ifadeleri açıklayan, insan ahlakının sorularına çözüm bulmaya çalışan ahlak felsefesi olarak tanımlanmaktadır. Muhasebe mesleğinde etik ifadesi ise, muhasebe mesleğinin sunulmasında hizmet kalitesi, mali bilgilerin doğru, güvenilir, meslek elemanlarının tarafsız, dürüst ve güvenilir olması adına uyması gereken kurallar olarak tanımlanmaktadır (Akbaba, 2018: 762)

1.11.2. Etik Eğitiminin Tanımı Ve Önemi

Etik eğitimi; insanların davranışlarından meydana gelen değişikliklere vereceği kararlarda ve mesleki çalışmalarda ahlaki bir boyutun olduğunu kavratmaya; kişilerin bireysel, örgütsel ve diğer kişilere özgü değerleri kavramalarını sağlamaya, meslek alanında yaşanan ahlaki problemlere bağlı hassaslığı sağlayabilmelerini, ahlaki eylemleri sunmanın değeri ve ahlaki problemlere çözüm bulma noktasında beceri kazandırmaya yönelik yapılan çalışmaları kapsayan süreçler olarak tanımlanmaktadır (Daştan, 2009: 286).

Etik eğitiminin amacı; ahlaki zorunluluk, bireysel görevler ve ahlaki sorunlarla baş edebilmede ahlaki konularının tanımlanmasını ve analiz ile alakalı yeteneklerini geliştirilmesini hedeflemelidir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için ahlaki eğitim, olmayan veya birbiriyle çelişkili olan seçenekler arasında ortaya çıkan tercihler etik sonuçlara göre değerlendirilmelidir (Daştan, 2009: 286). Başka bir ifadeyle etik eğitiminin amacı; muhasebe uygulamalarında karşılaşılan ahlaki problemlere karşı meslek adaylarına farkındalık kazandırmak, problemlerin çözümünde ahlaki yetilere sahip olmalarını sağlamaktır (Akin ve Özdaşlı, 2014: 63).

Etik eğitiminin gerekliliği, IFAC bünyesinde yer alan Executive Ethics Comission tarafından şu şekilde ortaya konulmaktadır: Bir yerde bir işe başlamadan önce, neyin yanlış neyin doğru olduğunu en iyi şekilde bilmek gerekir. Etik eğitimi, sadece çalışanların nasıl iyi bir insan olacağıyla alakalı bir eğitim olmamakla birlikte, çalışanların veya bu eğitimi alan kişilerin nerde, ne zaman, nasıl ve ne biçimde davranması gerektiğini öğreten bir eğitimidir ve bu nedenle gereklidir (Daştan ve vd. 2015: 78).

1.11.3. Muhasebede Etik Eğitimin Amacı Ve Önemi

Farklı yatırım bankalarında işlem gören, Enron, Worldcom, Parmalat benzeri önemli işletmelerde meydana gelen muhasebe skandallarının, ahlak kurallarının ihlaline ilişkin, muhasebecilik mesleğine ve denetimine olan inancını önemli bir biçimde etkilemiştir (Yardımcıoğlu ve Ada, 2013: 43). Meydana gelen bu olaylardan muhasebe meslek mensupları için ahlaki değerlerin yapılması, muhasebe de ahlaki eğitiminin değerini yükseltmiştir (Conroy ve Emerson, 2006: 395).

Muhasebe etik eğitimi, yükseköğretim kurumlarında sık sık uygulanmayan derslerdendir. Ülkemizde muhasebe ve vergi programında eğitim gören öğrencilerin, muhasebe de etik eğitimi derslerini görme zorunlulukları yoktur. Hata muhasebe de etik eğitimi ülkemizde lisans düzeyindeki öğrencilere de öğretilmemektedir, öğretilenler de meslek etiği ve türevleri şeklinde öğretilmektedir. Dolayısıyla, muhasebe etiği, diğer disiplinlerle bağlantılı ancak kendi başına bağımsız bir disiplindir (Özkan, 2014: 5788).

Muhasebe etik eğitimi, gerek muhasebe mesleğinin gerek de toplum çıkarlarının, etik zorunluluklar, kişisel ve mesleki sorumluluklar üçgeni içerisinde

korunması için, ilerde muhasebe mesleğini yürütecek olan kişilerin, etik muhakeme ve sorumluluk duygularının geliştirilmesi amacıyla meslek etiğini, mesleki değerleri, mesleki tutum ve davranışları kapsayan eğitim-öğretim sürecidir (Daştan ve diğerleri, 2015: 78). Muhasebe meslek etiğinin temelini, muhasebe eğitimi boyunca üretilen mesleki bilgilerin, kullanan kişilere fayda vermesi ile oluşmaktadır (Kısakürek ve Alpan, 2012: 217).

Muhasebede etik eğitiminin amacı, öğrencilerin muhasebe ahlakı ve muhasebe de ahlak farklılıkları ile alakalı gelişmeleri sağlamayı amaçlamaktadır. Başka bir ifadeyle muhasebede ahlaki eğitiminin amacı, ahlaki konularda öğrencilerin, kendilerine gösterilen konuların doğruluğuna inandırılmaları değil, öğrencilerin muhasebe uygulamalarında meydana gelen sorunlarla baş edebilmelerini, muhasebede ahlaki muhakeme güçlerinin ve duyarlılıklarının geliştirmelerini amaçlamaktadır (Daştan, vd. 2015: 78). Dolayısıyla, muhasebe etik eğitimi, muhasebe sisteminde öğrencilere neyin doğru veya neyin yanlış olduğunu göstermektedir.

Aşağıda muhasebede etik eğitiminin amaçları sıralanmıştır (Yücenurşen, Duman ve Polat, 2017:97).

- Muhasebe mesleğinde anlamsızlıklarla baş edebilmek,
- Etik bakımında meydana gelecek problemleri çözümlemek,
- Etiksel problemlerle muhasebe eğitimi arasında bağlantı kurmak,
- Etiksel sorumluluğu artırmak,
- Etiksel sorunlarla baş edebilmek,
- Etiksel eylemlere yol açacak bir etik düzey meydana getirmek.

Yapılan literatür taramasında muhasebe etik eğitimi ile ilgili birden fazla çalışma mevcuttur. Thomas (2012) tarafından yapılan çalışmada, MYO'da etik eğitimi verilmesini sağlamak muhasebe firmalarının esas alınan kararları desteklemesi ve etik karar almada üniversite eğitiminin etkisinin pozitif yönde etkilediğini göstermektedir. Ancak, üst sınıftaki muhasebe öğrencilerinin birinci sınıftaki muhasebe öğrencilerinden daha bilgili ve daha iyi düşünme yeteneğine sahip olduğu, ayrıca geleneksellik sonrası modellerden, mantıksal akıl yürütme ve etik kararlardan daha sıklıkla faydalandıkları tespit edilmiştir (Thomas, 2012:412).

Etik öğrenim ve profesyonel gelişim süreçlerinde öğrenciye ve meslek adaylarına etiksel alışkanlıklar kazandırılmalı ve profesyonel hayatta kazanılan alışkanlıkların korunması ve geliştirilmesini benimsetmelidir. Ancak, hem yükseköğretimde hem de işletmelerde ahlaki değerin işlenmesine bağlı kuramsal söz yasalarının olmaması durumunda, etiksel eylemlerin ve uygulamaların oluşmasının çok az bir ihtimali olur. Etiksel eylemler, etik denetim mekanizmalarıyla desteklenmediği sürece bireysel eylemlerden farksız olmayacaktır. Bireyselliğin fazla olması, minimum kanun uygulamaların yok edilmesi ve etik eylemin cesaretlendirilebilmesi için ise, işlevsel ve kurumsal ahlaki ortamlarının doğru analiz edilmesi ve denetim araçlarını ve kontrol yöntemlerinin geliştirilmesi zorunludur. Muhasebede ahlaki eğitim yöntemleri sadece öğrenme amacı ile ders kapsamına uygun sınavlar yapılmalı ve sınav sonuçlarının denetimi yapılmalı buna uygun öğrencilerin eylemlerinde ahlaksal duyarlılığının gelişip gelişmediğini devamlı kontrol ve denetim ile sağlanmalıdır (Ünsal, 2009: 420-421).

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN TEORİK ÇERÇEVE

2.1. MOTİVASYON KAVRAMI

Motivasyon ifadesinin dilimizde tam karşılığını bulmak çok zordur. Bu ifade, İngilizce ve Fransızca “motive” kelimesinde türetilmiştir. “Motive” kelimesinin Türkçe’deki tanımı güdü, saik ve ya harekete geçirecek her şey olarak tanımlanmaktadır. Kısacası; motivasyon, bireylerin düşüncelerini, umutlarını, inançlarını, korkularını ve arzularını harekete geçiren eylemlerin bütünüdür (Eren, 2010: 498).

Motivasyon (Güdülenme); farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte genel olarak, bireyleri belli bir hedefe doğru sürekli bir şekilde harekete geçirmek için, gayret edilen çabaların bir bütünü olarak ifade edilmektedir (Hatırlı ve Duran, 2018: 332).

Motivasyon; beklentileri, gereksinimleri, harekete geçirecek bütün eylemleri, arzuları ve ilgileri içine alan bir kavramdır (Cüceloğlu, 2017: 229). Motivasyon, iş yapanların, istenen özellikte ve sayıda sorumluluklarını yerine getirmesi için etkilemek anlamındadır (Ergül, 2005: 69). Başka bir ifadeyle motivasyon, bir veya birden fazla bireyi, belli bir doğrultuda sürekli harekete geçirmek için gösterilen gayretlerin bütünüdür. Güdülenme, bireyi harekete geçiren tüm eylemlerin bir özetidir (Adair, 2006: 19).

Motivasyon; beklentileri, dilekleri, gereksinimleri, dürtüleri ve ilgileri içine alan genel bir kavram olarak gösterilmektedir (Cüceloğlu, 2005: 229). Güdülenme, belli dersleri öğrenilmesinde giriş noktasını oluşturmakta, öğrencileri harekete geçirmek, eğitim süresince olması gerekenleri gerçekleştirmekte ve öğrencilere fayda sağlamaktadır (Peklaj ve Levpušček, 2006: 157).

Motivasyon (Güdülenme); ihtiyaç ve isteklerin giderilmesi amacıyla yapılan davranışların bütünüdür. Motive edilmiş eylemler kişilerin kendi rızalarıyla yapılmışsa buna içsel güdülenme, kendi rızalarıyla değil dışarda başkaları tarafından yapılmışsa buna

da dışsal güdüleme denilmektedir. İçsel gdlenme; kişiden oluşan merak edilme arzusu, ilgi, bilme ihtiyaacı ve kendini geręekleřtirme duygusu olarak tanımlanabilmektedir. Dışsal gdlenme; her hangi bir sorumluluğun yerine getirilmesinde öğrenciye, ğretim elemanları ya da başka kişiler aracılığıyla sağlanan ödüllerdir. Gdlenmenin birden fazla tanımının bulunması ile birlikte, gereksinim duyma, arzu ve ilgi gibi bireysel unsurları kapsarken, diğer tanım da ödül ve ceza toplumsal baskı gibi unsurlar üzerinde odaklanmaktadır (Saylan, 2014: 126).

Bireylerin iki temel ihtiyaacı vardır. Birincisi temel ihtiyaçlar, ikincisi tamamlayıcı ihtiyağlardır. Bu ihtiyaçların çok iyi tanımlanması ve tatmin edilmesi için, ihtiyaçları önemli olandan başlayarak bir hiyerarşi şeklinde anlatılmalıdır. Abraham Maslow, motivasyon kuramında değer sırasına uygun, gereksinimlerin sırasının bir düzeninin bulunduğuna bağlı fikre sahip olmasıyla değerlenmiştir. Abraham Maslow’a göre; bireylerin bütününü gereksinimleri aşağıdan yukarıya doğru beşli bir aşama şeklinde değerlendirilmektedir (Küçüközkan, 2015: 102). Kuramda bulunan gereksinimler aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 2. 1: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Kendini geręekleřtirme/Vücuda getirme	Tamamlayıcı ihtiyaçlar
Saygınlık ve Değer ihtiyaçları	
Sosyal ihtiyaç, sahip olma ve sevilme ihtiyaçları	Temel ihtiyaçlar
Güvenlik ihtiyaçları	
Fizyolojik ihtiyaçlar	

Fizyolojik ihtiyaçları: Bu ihtiyaçlar bireylerin doğumdan itibaren sahip oldukları ve istedikleri temel gereksinimleri oluşturmaktadır. rnek olarak bunlar yeme, içme, barınma, hayatı devam ettirme vs. gibi ihtiyağlardır.

Güvenlik ihtiyaçları: İnsanların fizyolojik ihtiyaçları giderildikten sonra, can ve mal varlıklarının korunmasını istemektedir. Örneğim; ihtiyaçlılık, hastalık, işsizlik vb. bunlar gibi ihtiyaçların karşılanmasında sonra bireyler ilerdeki yaşamlarında güven içinde yaşamak istemektedir.

Sosyal ihtiyaları, (sahip olma ve sevilme ihtiyaları): Bireylerin fizyolojik ve koruma gereksinimlerinden sonra sosyal gereksinimi gelmektedir. Örnek olarak bunlar sevmeye, sevilme, bir takıma üye olma, hayranlık, iyilikseverlik vb. gibi ihtiyalardır.

Saygınlık ve Değer ihtiyaları: Bireylerin fizyolojik, güvenlik ve sosyal gereksinimlerini giderildikten sonra, bireyler değer ve saygı duyma gereksinimini giderilmesini istemektedir. Örnek olarak bunlar itibar, başarma, saygınlık vb. gibi ihtiyalardır.

Kendini gerçekleştirme/Vücuda getirme: Bireylerin temel ihtiyaları ve saygınlık ihtiyaları giderildikten sonra, bireyler kendini gerçekleştirmek için becerilerini ve hayallerini vücuda getirme gereksinimini duymaktadır. Burada bireyler hayallerini gerçekleştirmeyi, başarıyı ve zevk almayı değerli bulmaktadır (Omırtay, 2009: 28).

Eğitim kurumları açısından motivasyon kavramı oldukça önemlidir. Öğrencilerin başarısının artırılması ve etkili öğrenme için öğrencileri motive eden (güdöleyen) faktörlerin araştırılması, öğrencileri neyin motive ettiğinin tespit edilip, uygulamaya geçirilmesi öğrenme açısından gerekli olmaktadır. Motivasyon (Güdölenme) farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte genel olarak, insanları belirli bir amaca doğru devamlı bir şekilde harekete geçirmek için gösterilen çabaların bütünü olarak ifade edilebilir (Tengilimoğlu, Atilla ve Bektaş, 2014: 141). Öğrenmenin ilk şartlarından biride güdölenmedir. Yeteri kadar güdölenmeyen bir öğrenci, öğrenmeye hazırlıklı değildir. Öğrenciler, merak duydukları konuları daha kısa zamanda öğrenmektedir. Öğrenciler, derslere fazla ilgi gösterdikleri, merak duydukları, dikkat ettikleri, ödevlerini yaptıkları ve sınavlar için çalıştıkları zaman güdölenmektedir. Öğrenciler güdölendiğı sürece başarılı olacaktır. Başka bir ifadeyle, motivasyon ile başarı arasında olumlu bir ilişki vardır. Güdölenme, üniversitedeki öğrencilerin, eylemlerinin yönünü, güçlölüğünü, karlılığının ve eğitim ortamlarında beklenen hedefe erişmede hızı belirleyen en değerli güç kaynaklarından bir tanesidir. Üniversite ve sınıf ortamlarında gözlenen öğrenme zorluklarının ve uyum sağlamanın kaynağının motivasyon bağı olduğu söylenmektedir (Akbaba, 2006: 343).

2.2. BEKLENTİ KAVRAMI

Beklenti, herhangi bir olayın oluşmasının sonucunda istenen şey, kişilerin belirli ortam ve koşullarda bürüneceği şekiller ve ya kendisinden istenenler noktasındaki öngörü gibi anlamlarını taşımaktadır. Başka bir ifade ile beklenti, öğrencinin herhangi bir noktada istediği bir olayı veya gelişmeyi gerçekleştirme sürecidir. Beklenti, öğrencilerin yükseköğretime geçiş yaparken ne ile karşılaşacağına dair tahminlerde bulunmasıdır. (Akyüzoglu, 2008: 22). Dolayısıyla beklenti, kimin, ne zaman, nerede, nasıl hareket edeceğine ilişkin beklentileri vardır. Bu beklentiler, büyük oranda karşımızdaki kişilerin takım üyelikleri ve bu üyelikleri doğrultusunda onlara yüklediğimiz kalıp yargılar tarafından şekillendirilir (www.secbir.org).

Beklenti, önceden yapılmış eylemlerden hareket ederek ilerde ne ile karşılaşılacağına dair çıkarımlarda bulunmaktır. Öğrencinin beklentisi ise, öğrenci, üniversiteye gelip ortaöğretimde edindikleri bilgilerin üzerine yeni bilgi ve beceri ekleyerek ve gelecekteki yaşantısına yön verebilmek için çıkarımlarda bulunmaktır. Başka bir ifadeyle öğretim elemanları, ders öğretme ortamları ve derste kullanılan teknolojik aletlerin bütünü öğrencilerin beklentilerini yüksek dereceden etkileyen faktörlerdir. Muhasebe eğitimi veren bölümlerdeki ders kapsamının, hem dalın gereksinimlerini hem de işletmenin gereksinimlerini dikkate alınarak hazırlanması ve bölümdeki seçmeli derslere çokça yer verilmesi öğrencilerin beklentilerini olumlu yönde etkileyecektir (Tatar, 2005: 1).

Ülkemizde yükseköğretim düzeyinde muhasebe eğitimi veren lisans ve önlisans bölümlerinde okuyan öğrencilerin bölümün amaçları doğrultusunda beklentilerini karşılamak için, öğrencilerin ilgi ve beklentilerine göre iyi bir eğitim aşamasından geçerek üniversiteyi bitirmeleri, halkın kalkınmasında iyi bir iş gücü sağlamalarında katkıda bulunmaları, halkın gereksinim ve isteklerinin giderilmesinde etkili olmaktadır. Bu sebeple, öğrenciler okudukları üniversiteye ilişkin değerlendirmelerden bulunmaları gerek lisans gerek de önlisans bölümleri için olumlu yönde pozitif katkılar sağlayacaktır (Güdek ve Boylu, 2017: 489).

Üniversite sürecinde öğrenciler birçok zorlu aşamadan geçerek mezun olabilmektedir. Üniversite sürecinde öğrencilerin derslere karşı beklenti düzeyleri, öğrencilerin akademik başarılarında önemli bir yer tutmaktadır. Yükseköğretimde

kalitenin sağlanması için önemli noktalardan birisi de öğrencilerin beklentilerine olabildiğince cevap verebilmektir. Bunun yapılabilmesi için öncelikle öğrencilerin beklenti düzeylerinin tespit edilmesi gerekmektedir (Aksu ve Tursun, 2018: 17).

Ülkemizde üniversiteye yerleşme aşamasında öğrencilerin istedikleri bölümlere, başka bir ifadeyle beklentilerini yüksek tutacak bölümlere yönlendirilmesi öğrencilerin üniversite eğitimindeki başarısını arttıracak bir gerçektir. Ancak, ülkemizde öğrencilerin tercihleri üzerinde etkili olan kişilerin (aile, öğretmen, arkadaş, çevre vb.), öğrencilerin ilgi ve isteklerini dikkate almadan iş imkânları doğrultusunda öğrencileri yönlendirmelerinden dolayı öğrenciler bu bölümlerde sıkıntı yaşamaktadır (Aksu ve Tursun, 2018: 17). Bu nedenle öğrenciler hayal ettiği veya istediği bölümlere yerleşemediği için o bölümlerle ilgili eğitim alırken sıkıntılarla karşı karşıya gelmektedir. Öğrencilerin bu sıkıntılarını aşamaları için geldiği bölümü öğretim elemanları tarafından sevdirmelidir. Öğretim elemanları üniversiteye yerleşen öğrencilerinin beklentilerini dikkate alarak ders programları düzenlemeli ve dersler hem teorik hem de uygulamalı olarak öğrencinin beklentisini karşılayacak şekilde işlenmelidir. Böylelikle öğrenci geldiği bölümü zevkli bularak ve bölümle ilgili mesleklere kendini hazırlayacaktır.

2.3. MUHASEBE EĞİTİMİNDEN MOTİVASYON VE BEKLENTİLER

Muhasebe eğitiminde beklenti kavramı, öğrencilerin aktif bir yer olan üniversite ve üniversite ortamından etkilenecek muhasebe mesleğinin ihtiyaç duyduğu bilgi ve yeteneğin kazandırmasıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 118). Bu bilgi ve yeteneğin ders programları ile öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. Muhasebe mesleklerine ait olan bilimsel yeterlilikler gerek ulusal gerek de uluslararası standartlarla düzenlenerek geliştirilmeleri gerekmektedir. Muhasebe eğitimini öğreten kuruluşlar temel amacı, muhasebe eğitimi boyunca, şirketlerin muhasebe meslek üyelerinden beklentilerini dikkate alarak, öğretilen muhasebe derslerinin gerek pazar durumlarına adapte olmayı sağlamak gerek de öğretilen muhasebe eğitiminin etkin olması için gayret göstermesini sağlayacaktır (Yanık, 2013: 200-201).

Muhasebe eğitiminden beklenen, bir bilgi sistemi olan muhasebenin gerçek, güvenilir, karşılaştırılabilir bilgi ortaya çıkartması ve bu bilgiyi ortaya çıkartacak kaliteli iş gücüdür. Genel manada, bu bilgiyi ortaya çıkartacak bireyleri, meslek

mensubu olarak değerlendirirsek, meslek mensuplarının sahip olması gereken bilgi çeşitli standartlar ve düzenlemelerle belirlenmiş ve mesleki yeterlilik sınavlarıyla bu bilginin ölçülmesi hedeflenmiştir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 134).

Muhasebe eğitiminden beklenen, muhasebe meslek mensupları, karmaşık problemlerin üstesinden gelerek değişik birey ve takımların ihtiyaçlarına karşılık verecek mali nitelikteki tabloları, var olan hukuki düzenlemeler kapsamında hazırlayarak, hazırlayanların eğitim kuruluşlarında veya uygulama ortamlarında kazandıkları, muhasebe eğitim sistemi ile daha yakında bir ilgisi olduğu söylenebilmektedir (rk ve Doğan, 2001: 25).

Muhasebe eğitiminden beklenen, muhasebe bir bilgi sistemi olduğu için şirketlerde, kendisinden beklenen niteliklere ilişkin farklılaşan nitelikte sorumluluklar yüklenmektedir. Kimi şirketlerde muhasebenin vergi matrahını ortaya çıkartmasını, borç ve alacakları takip etmesini yeterli görürken, kimi şirketler ise, muhasebeden bütün eğilim gösteren takımlarının ihtiyaçlarını giderebilecek bilgileri meydana getirmesi ve belgeler şeklinde gösterilmesi beklenilmektedir (rk ve Doğan, 2001: 28).

Muhasebe eğitiminden beklenen, hem nitelikli muhasebe meslek yesi yetiştirilmesini hem de okutulan muhasebe hizmetlerinin nitelikli, sağlam ve teknik bilgi odaklı olması için önem arz etmektedir. Türkiye’de muhasebe eğitimi, daha çok lisans ve nlisans düzeyinde yürütüldüğü görülmüştür. Daima değişen bilgi ve teknikler, oluşturulan düzenlemelere ve güncel uygulamalara uyum sağlamaları için yükseköğretimde yürütülen muhasebe derslerini daima güncellenmeli ve müfredatlarını bu kapsamda hazırlanmaları beklenmektedir (ztrk ve Erdoğan, 2017: 162).

Eğitimin müşterisi olarak kabul edilen öğrencide, bilinçli tüketicisi gözüyle değerlendirme yapabilme ve ülke ekonomisine katkı sağlama, topluma faydalı ve kendisi için de üreticilik gibi özelliklerin kazanılması muhasebe eğitiminden duyulan beklentilerin başında gelmektedir. Hangi mevkide olursa olsun, sorunları fark etme, zm yolları üretme ve sorunları doğru yöntemlerle zme becerisi, bireyin olayları algılama sekline bağlıdır. Sahip olması gereken yeterliliklerin farkında olan birey, muhasebe eğitiminden algısı düzeyinde beklentileri olacaktır (Pehlivan, 2008: 39)

İşletme Bölümü ve Muhasebe ve Vergi Programı bölümlerini bitiren öğrenciler, çalışacakları işin önemini ve karşılaşılabilecek güçlükleri bilmeleri gerekmektedir. Karşılaşılan güçlüklerle başa çıkmaları ve etkili bir hizmete bulunmaları için kendilerini gerek bilgi anlamında gerek de yönetici yetenekleri anlamında geliştirmeleri gerekmektedir. Öğrenciler bunları yapmaları için, motivasyonlarının yüksek tutmaları gerekmektedir. Bu nedenle motivasyon eylemleri etkilemektedir. Beklentilerin yerine getirilmesi ile motivasyon düzeyinin de çoğunlukla yükseleceği varsayıldığında, beklentilerinin ortaya çıkması ve yerine getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Beklentiler bölümün hedeflerine göre yerine getirilmelidir. Bölümün hedeflerine göre yerine getirilemeyen beklentiler motivasyonları düşüreceklerdir (Öztürk ve İlman, 2015: 73).

2.4. LİTERATÜR TARAMASI

İlgili literatür incelendiğinde, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve beklentilerine yönelik çalışmalardan bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Byrne ve Flood (2005), çalışmalarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, motivasyonlarının, beklentilerinin ve bölümü seçme nedenlerinin neler olduğunu tespit etmişlerdir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe derslerinin öğrenilmesinde, öğrencilerin algılama düzeylerini, muhasebecilik alanında kariyer planlarını ve muhasebe eğitimi etkileyen faktörlerinin neler olduğu ortaya çıkarılmıştır. Kalitenin sağlanması için, muhasebe eğitiminde değişimin olması gerektiği belirtilmiştir.

Dosch ve Wambsganss (2006), çalışmalarında iş dünyası ve muhasebe eğitimi ele almışlardır. Çalışmaya göre; iş yaşamında yönetim uygulamalarının başarısız olmasında, muhasebe eğitimi tek başına değildir. Etik olmayan davranışlar da başarısızlık nedenleridir. İş çevresi profesyonel çalışanları etkilediği gibi muhasebe eğitimi de etkilediği, iş dünyasındaki başarısızlık nedeninin öncelikli olarak iş yaşamındaki yanlış uygulamalar olduğu ileri sürülmüştür.

Dinç (2008), çalışmasında muhasebe ve vergi programından muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, ne kadarının eğitim gördüğü alanda kariyer yapmayı amaçladıklarını, muhasebe mesleğini seçerken etkili olan faktörlerin neler olduğunu ve faktörler açısından öğrenciler arasında farklılıklar olup olmadığını ortaya koymayı

amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, son sınıf muhasebe programı öğrencilerinin çoğunluğunun muhasebe mesleğinde kariyer yapmayı düşündüğü tespit edilmiştir.

Zeytinoğlu (2012), çalışmasında, öğrencilerin yükseköğretimden beklentilerinin, üniversite eğitimi için ne kadar motive olduklarının, yükseköğretime ne kadar hazır olduklarının, kendine güvenlerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırmada öğrencilerin motivasyon kaynaklarının eğitim düzeyi ve gelecekteki iş fırsatları olduğu, sportif ve sosyal faaliyetlerin motive edici olmadığı muhasebe bölümünü tercih etme nedenlerinin ise muhasebe bölümü hakkında daha fazla bilgiye sahip olmak olduğu belirlenmiştir.

Gürdoğan (2012), çalışmasında öğrencilerin motivasyon düzeylerinden içsel ve dışsal yansıtılmış motivasyon ve motivasyonsuzluk düzeyine ilişkin motivasyon düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Sonuçlara göre eğitim merkezlerinde, motivasyonun öğretim üyelerinden öğrenciye doğru olduğu tespit edilmiştir. Motivasyonun değerinin günden güne artırılmasının başarıyı etkilediği tespit edilmiştir.

Atmaca ve Çoşgun (2014), çalışmalarında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksekokullarında Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümü öğrencilerinin yükseköğretimden beklenti ve motivasyonlarını ölçmeyi amaçlamıştır. Analiz sonuçlarına göre, muhasebe eğitimini benimsemeye motivasyon araçları, muhasebe eğitiminden beklentiler, muhasebe bölümünü seçme nedenleri ve muhasebe eğitime bakış açısı faktörleri arasında doğrusal yönde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Öztürk ve İlman (2015), çalışmalarında Gazi Üniversitesi Sağlık Kurumları İşlemeciliği bölümü ve Ankara Üniversitesi Sağlık Kurumları Yöneticiliği bölümünde lisans eğitimini almakta olan öğrencilerin bölümü seçme nedenleri, beklenti ve motivasyon düzeyleri ile bölümlerinden memnuniyet düzeylerini saptamayı amaçlamışlardır. Araştırma sonunda; öğrencilerin bölümü tercih etme nedenlerinden en önemlisinin mezun olunca iş bulma beklentisi olduğu, yaklaşık olarak yarısının okudukları üniversiteden ve bölümden memnun oldukları, bölüm derslere ilişkin beklentilerinin ve motivasyon düzeylerinin yüksek olduğu ve beklenti ile motivasyon

arasında ilişki olduğu, son olarak ise öğrencilerin memnuniyetleri ile beklenti ve motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Çarıkçı (2017), çalışmasında ön lisans ve lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan olan öğrencilerin, muhasebe bölümüne yönelik motivasyonlarını irdeleyerek, muhasebe bölümü tercihinde etkili olan faktörlerin motivasyonları üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Analiz sonuçlarına göre; öğrencilerin muhasebe bölümü tercihlerinde muhasebe mesleğinin cazibesi, meslek lisesi ve bilinç dışı olmak üzere 3 faktörün etki ettiği ve muhasebe mesleğinin cazibesi boyutunun öğrenci motivasyonu üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Aksu ve Tursun (2018), çalışmalarında araştırmanın amacına yönelik olarak, yükseköğretimde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, ders motivasyonu ile mesleki beklentilerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesidir. Araştırmada, öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeyleri ile ilgili veriler anket yöntemiyle toplanmış, akademik başarı puanları olarak ise, genel muhasebe dersinden aldıkları sınav notları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, motivasyon ve mesleki beklenti düzeyinin akademik başarı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin, yükseköğretimde muhasebe eğitimine başlamadan önce motivasyon ve mesleki beklenti düzeylerinin tespit edilerek eksikliklerin giderilmesi, öğrencilerin akademik ders başarısının yükseltilmesinde önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yeşil ve Tokbaş (2018), çalışmalarında, öğrencilerin mesleki eğitimde beklentilerinin ve motivasyonlarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle öğrencilerin günümüzde daha fazla bilinçlendiklerini ve ne istediklerinin farkında olduğunu ortaya çıkartmıştır. Mesleki eğitim bireyin kariyer yaşam çizgisini belirlemede büyük etkiye sahiptir. Öğrencilerin mesleki eğitimde motivasyonlarının ve beklentilerinin yüksek seviyede olması onları iş hayatına kalifiye eleman olarak daha etkin ve bilinç düzeyi yüksek şekilde hazırlanmalarında büyük katkı sağlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyon ve beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesidir. Bu temel amacın yanı sıra araştırmanın diğer amaçları ise şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından muhasebe eğitimine yönelik motivasyon ve beklentileri ve muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının incelenmesi,
- Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasındaki ilişkinin olup olmadığının incelenmesi.

3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE ÖNEMİ

Üniversiteler, bir ülkenin en yüksek düzeyde bilgi üreten, yayan ve bilgiyi işlevsel hâle getiren kurumlarıdır. Ülkemizde muhasebe eğitimi önlisans, lisans, lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) düzeyinde birçok üniversitede verilmektedir. Öğrencilerin almış oldukları muhasebe eğitimi hem akademik açıdan hem de iş dünyası açısından önemli bir bilgi birikimi sunmaktadır. Üniversiteler için bireyleri bilgiyle donatmak, topluma faydalı olacak şekilde yetiştirmek ciddi bir iştir. Bu ciddiyetle yola çıkan üniversitelerin öğrencilerini tanıması, motivasyon ve beklentilerini değerlendirebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan, incelenen literatürde yükseköğretim düzeyinde verilen muhasebe eğitimi ile ilgili lisans ve önlisans öğrencilerine yönelik birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmalara karşın Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'ne bağlı İİBF ve MYO' da daha önce muhasebe eğitimi alan öğrencilere yönelik böyle bir araştırma yapılmaması bu çalışmayı diğer benzer çalışmalardan biraz daha farklı kılmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmanın temel

konusunu, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde muhasebe eğitimi alan lisans ve ön lisans öğrencilerinin motivasyon ve beklentilerinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

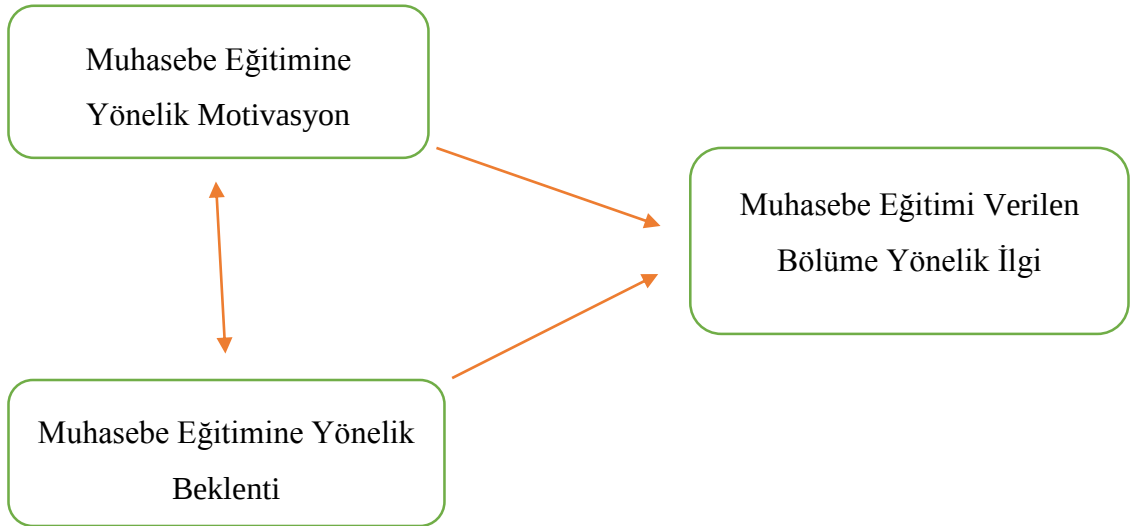
Bu araştırma, muhasebe eğitiminin yoğun olarak verildiği İİBF İşletme bölümü ve MYO Muhasebe ve Vergi programı öğrencilerinin motivasyon ve beklentilerinin değerlendirilmesine yönelik olması açısından, ülkemizde de bu konudaki eksiklikler de göz önünde bulundurulduğunda önem arz etmektedir.

3.3. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Bu araştırma, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF “İşletme Bölümü” öğrencileri ve MYO “Muhasebe ve Vergi Programı” öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bu araştırmanın diğer kısıtlarını zaman ve maddi kaynak yetersizliği oluşturmaktadır.

3.4. ARAŞTIRMANIN MODELİ VE DEĞİŞKENLERİ

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, muhasebe eğitime yönelik motivasyon ve beklentilerinin değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırmanın modeli aşağıda Şekil 3.1.'de gösterilmektedir.

Şekil 3. 1: Araştırma Modeli

Şekil 3.1.'de görüldüğü üzere, araştırmanın modeli 3 temel değişkenden oluşmaktadır. Bu değişkenler; muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri, muhasebe eğitime yönelik beklentileri ve muhasebe

eğitimine yönelik motivasyonları şeklinde sıralanmaktadır. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri değişkeni 6, muhasebe eğitimine yönelik beklenti değişkeni 13 ve muhasebe eğitimine yönelik motivasyonları ise 12 alt değişkenden oluşmaktadır.

3.5. ARAşTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın amacı ve modeli doğrultusunda test edilmek üzere 6 adet hipotez geliştirilmiştir. Bu hipotezler aşağıda verilmiştir.

H₁: Öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonlarının muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₂: Öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₃: Öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H₄: Öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından muhasebe eğitimine yönelik beklentileri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından muhasebe eğitimine yönelik motivasyonları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

3.6. ARAşTIRMANIN METODOLOJİSİ

3.6.1. Örnekleme Süreci

Araştırmanın ana kütlesini, Ağrı İbrahim şeşen niversitesi'nde muhasebe eğitimi alan İİBF "İşletme Bölümü" ğrencileri ve MYO "Muhasebe ve Vergi Programı" ğrencileri oluşturmaktadır.

Ağrı İbrahim şeşen niversitesi'nde muhasebe eğitimi alan İİBF "İşletme Bölümü" ve MYO "Muhasebe ve Vergi Programında" aktif olarak öğrenim gören toplam 211 ğrenci bulunmaktadır. Anketler 17 Aralık 2018 – 11 Ocak 2019 tarihleri arasında uygulanmıştır. Ağrı İbrahim şeşen niversitesi İİBF ve MYO birimlerinde

öğrenim gören toplam 150 öğrenci ile yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanan anketin 146 tanesi analiz için elverişli bulunmuştur. Bu sayı, örnek büyüklüğü için yeterlidir. Ankete işletme bölümünden 99 öğrenci, muhasebe ve vergi programından ise 47 öğrenci katılmıştır.

3.6.2. Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Veri toplamada zaman, maliyet ve yapılabirlik gibi kısıtları aşmak amacıyla birincil veri toplama yöntemlerinden olan anket yöntemi kullanılmıştır. Anket soruları hazırlanırken Çoşgun (2013)'deki çalışmasından yararlanılmıştır. Anket çalışması iki bölümden oluşmakta olup Ek-1'de verilmiştir. Anketin birinci bölümü öğrenciler hakkında genel bilgileri içeren 6 demografik sorudan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünü ise, öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri ve muhasebe eğitimine yönelik motivasyon ve beklentilerinin neler olduğunu tespit etmeye yönelik ifadelerden oluşmaktadır. Bu ifadeler 5'li likert ölçeğine (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) göre hazırlanmıştır.

3.7. VERİLERİN ANALİZİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde; ortalama, standart sapma, frekans dağılımı, güvenilirlik analizi, regresyon analizi, korelasyon analizi ve varyans analizi kullanılmıştır. Analizler SPSS 23 paket istatistik programı kullanılarak yapılmıştır.

3.7.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla, cinsiyetleri, yaşları, okuduğu bölüm/program, bölüm/programın ilk tercihleri olma durumları, mezun oldukları liseler ve okuduğu bölümü isteyerek seçme durumları araştırılmış ve elde edilen bilgiler tablolar şeklinde aşağıda sunulmuştur.

3.7.1.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3. 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerinin Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde(%)
Kadın	74	50,7
Erkek	72	49,3
Toplam	146	100

Tablo 3.1.'de de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 74'ü (%50.7) kadın ve 72'si (%49.3) erkektir. Diyebiliriz ki, araştırmaya katılan kadın öğrencilerin sayısı erkek öğrencilere göre biraz daha fazladır.

3.7.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3. 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlarının Dağılımı

Yaş gurubu	Frekans	Yüzde(%)
17-20 arası yaş	36	24,7
21-24 arası yaş	102	69,9
25 ve üstü yaş	8	5,5
Toplam	146	100

Tablo 3.2.'de de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 36'sı (%24.7) 17-20 yaş, 102'si (%69.9) 21-24 yaş, 8'i (%5.5) 25 ve üstü yaş aralığındadır. Diyebiliriz ki, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu 21-24 yaş aralığındadır.

3.7.1.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölüm/ Programa İlişkin Sonuçları

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölüm/ programa ilişkin sonuçları aşağıda Tablo 3.3.'de verilmiştir.

Tablo 3. 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölüm/ Programın Dağılımı

Bölüm/ Program	Frekans	Yüzde(%)
İşletme Bölümü	99	67,8
Muhasebe ve Vergi Programı	47	32,2
Toplam	146	100

Tablo 3.3.'de de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 99'u (%67.8) İşletme bölümünde, 47'si (%32.2) Muhasebe ve Vergi programında öğrenim görmektedir. Diyebiliriz ki, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu lisans öğrencisi olup, İşletme bölümünde öğrenim görmektedir.

3.7.1.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümün İlk Tercihleri Olmasına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin okuduğu bölümün ilk tercihleri olmasına ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 3.4.'de verilmiştir.

Tablo 3. 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümün İlk Tercihlerinin Olmasının Dağılımı

Bölüm/Program İlk Tercihleriniz Mi?	Frekans	Yüzde(%)
Evet	57	39
Hayır	89	61
Toplam	146	100

Tablo 3.4.'de de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 57'si (%39) okudukları bölümün ilk tercihleri olduğunu, 89'u (%61) ise ilk tercihleri olmadığını belirtmişlerdir. Diyebiliriz ki, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun okudukları bölüm, ilk tercihleri arasında değildir.

3.7.1.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türüne İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezun olduğu lise türüne ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 3.5.'de verilmiştir.

Tablo 3. 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türü Dağılımı

Mezun Olduğu Lise	Frekans	Yüzde(%)
Anadolu Lisesi	49	33,6
Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	32	21,9
Düz Lise	47	32,2
Diğer Liseler	18	12,3
Toplam	149	100

Tablo 3.5.'de de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 49'u (%33.6) Anadolu Lisesi, 32'si (%21.9) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 47'si (%32.2) Düz lise ve 18'i (%12.3) geriye kalan diğer liselerden mezundur.

3.7.1.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümü Seçme İsteğine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin okuduğu bölümü seçme isteğine ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 3.6.'da verilmiştir.

Tablo 3. 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okuduğu Bölümü Seçme İsteği Dağılımı

Bölüm Seçme İsteği	Frekans	Yüzde(%)
Evet	70	47,9
Hayır	76	52,1
Toplam	146	100

Tablo 3.6.'da da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 70'i (%47.9) okudukları bölümü isteyerek seçmiştir, 76'sı (%52.1) okudukları bölümü isteyerek seçmemiştir.

3.7.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizlerin Sonuçları

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliklerinin analiz edilmesinde Cronbach Alpha testinde faydalanmıştır. Aşağıda Cronbach Alpha katsayısı yorumlanmıştır (Kalaycı, 2014:405).

- Alfa (α) 0.00-0,40 arasında ise ölçeğin güvenilirliği yoktur.
- Alfa (α) 0,40-0,60 arasında ise güvenilirliği düşüktür.
- Alfa (α) 0,60-0,80 arasında ise ölçeğin güvenilirliği kabul edilebilir derecedendir.
- Alfa (α) 0,80-1,0 arasında ise ölçeğin güvenilirliği yüksek derecedendir.

Bu yorumlara göre yapılan testin sonuçları aşağıda Tablo 3.7.'de gösterilmektedir.

Tablo 3. 7: Araştırma Modeli Değişkenleri Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Değişkenler	Soru Sayısı	Cronbach Alpha Değeri
Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri	6	0.615
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri	13	0.868
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları	12	0.748

Tablo 3.7.'de de görüldüğü üzere, araştırmada kullanılan ölçeklerden muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri ölçeği ($\alpha=0.615$) kabul edilebilir derecede güvenilir, öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonları ölçeği ($\alpha=0.748$) kabul edilebilir derecede güvenilir ve öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik beklentileri ölçeği ($\alpha=0.868$) ise yüksek derecede güvenilir bulunmuştur.

3.7.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme Yönelik İlgili Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgili düzeylerinin tespit edilebilmesi için her bir değişkeni oluşturan ölçek maddelerinin ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamaların sonuçları aşağıda Tablo 3.8.'de gösterilmektedir.

Tablo 3. 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme Yönelik İlgili Düzeylerinin Ortalaması

Değişkenler	Ortalama*	Std. Sapma
1. Mezun olduğum lise türü bu bölümü seçmemde etkili olmuştur.	2,15	1,450
2. Sahip olduğum yetenek ve beceriler bu bölüm için uygundur.	3,00	1,297
3. Muhasebe alanındaki kariyer fırsatları ilgimi çekmektedir.	3,13	1,330
4. Muhasebe mesleği sürekli bilginin yenilendiği ve disiplinler arası (hukuk, maliye) ilişkinin yoğun olduğu bir bilim dalıdır.	3,47	1,199
5. Muhasebe hakkında daha çok bilgi edinmek isterim.	3,73	1,295
6. Üniversitede hangi bölümü okuduğumun önemli olmadığını düşünüyorum.	2,13	1,396
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme Yönelik İlgili Düzeylerinin Genel Ortalaması	2,93	,77790

Tablo 3.8.'de de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin 2,93 genel ortalama ile ortalamanın üzerinde muhasebe eğitiminin verildiği bölüme ilgilerinin olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber tablo 3.8.'de muhasebe eğitimi verilen bölüme yönelik ilgili ölçeğine ait birinci ifadenin ortalamasının 2,15, ikinci ifadenin ortalamasının 3,00, üçüncü ifadenin ortalamasının 3,13, dördüncü ifadenin ortalamasının 3,47, beşinci ifadenin ortalamasının 3,73 ve altıncı ifadenin ortalamasının ise 2,13 olduğu görülmektedir. Buna göre, muhasebe eğitiminin verildiği bölüme ilgileri ölçeğinde en yüksek ortalamalara 3,73 beşinci ifade, 3,47

dördüncü ifade, 3,13 üçüncü ifade ve 3,00 ikinci ifade şeklinde sıralanmaktadır. Muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri ölçeğinde en düşük ortalamalara 2,15 ile birinci ifade ve 2,13 ortalama ile altıncı ifade sahip olmaktadır.

3.7.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentilerinin Ortalama Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik beklentilerinin tespit edilebilmesi için her bir değişkeni oluşturan ölçek maddelerin ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamaların sonuçları aşağıda Tablo 3.9.'da gösterilmektedir.

Tablo 3. 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentilerinin Ortalaması

Değişkenler	Ortalama*	Std. Sapma
1.Okulumuzda dersleri kitap, dergi vb. yayınlardan okuyarak öğrenme alışkanlıkları kazanabilmek için kaynak önerilmektedir.	3,05	1,398
2. Okulumuzda muhasebe derslerinde faydalanılabilecek yeterli sayıda kaynak mevcuttur.	2,64	1,263
3. Muhasebe eğitimindeki verimlilik yeni başarılar elde etmeme olumlu katkı sağlayacaktır.	3,42	1,185
4. Muhasebe eğitimindeki başarımlar kişisel olarak ilerlememde ve gelişmemden bana yardımcı olacaktır.	3,52	1,227
5. Muhasebe eğitimi bana yeni yetenekler ve fikirler kazandıracaktır.	3,58	1,196
6. Muhasebe eğitimi entelektüel gelişimimi hızlandıracaktır.	3,38	1,078
7. Muhasebe eğitimi bana prestij kazandıracaktır.	3,49	1,152
8. Muhasebe eğitimi bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır.	3,51	1,116
9. Muhasebe eğitimi bana problem çözme yeteneği kazandıracaktır.	3,71	1,058

10. Muhasebe eğitimi yeni uygulamalar dikkate alınarak sürekli geliştirilmesi gereken değişime açık bir öğretim programıdır.	3,66	1,033
11. Muhasebe eğitiminde verilen derslerin, içeriği elverdiği ölçüde uygulamaya dönük olması eğitim kalitesini artıracaktır.	3,93	,994
12. Muhasebe eğitimi çevre odaklı muhasebe politikaları geliştirmemi sağlayacaktır.	3,45	1,070
13. Muhasebe eğitimiyle kazandığım bilgi düzeyi ilgili bir alanda, kariyerim için temel oluşturacak niteliktedir.	3,47	1,266
Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Genel Ortalaması	3,45	,72228

Tablo 3.9.'da da görüldüğü üzere, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin 3,45 genel ortalama ile ortalamanın üzerinde muhasebe eğitime yönelik bir beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber tablo 3.9.'da öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklenti ölçeğine ait birinci ifadenin ortalaması 3,05, ikinci ifadenin ortalaması 2,64, üçüncü ifadenin ortalaması 3,42, dördüncü ifadenin ortalaması 3,52, beşinci ifadenin ortalaması 3,58, altıncı ifadenin ortalaması 3,38, yedinci ifadenin ortalaması 3,49, sekizinci ifadenin ortalaması, 3,51, dokuzuncu ifadenin ortalaması 3,71, onuncu ifadenin ortalaması 3,66, on birinci ifadenin ortalaması 3,93, on ikinci ifadenin ortalaması 3,45 ve on üçüncü ifadenin ortalaması ise 3,47 olduğu görülmüştür. Buna göre, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklenti ölçeğinde en yüksek ortalamalara 3,93 on birinci ifade, 3,71 dokuzuncu ifade, 3,66 onuncu ifade, 3,58 beşinci ifade, 3,52 dördüncü ifade, 3,51 sekizinci ifade, 3,49 yedinci ifade, 3,47 on üçüncü ifade, 3,45 on ikinci ifade, 3,42 üçüncü ifade, 3,38 altıncı ifade ve 3,05 ortalama ile birinci ifade şeklinde sıralanabilir. Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklenti ölçeğinde en düşük ortalamaya ise 2,64 ortalama ile ikinci ifade sahip olmaktadır.

3.7.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonlarının Ortalama Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonlarının tespit edilebilmesi için her bir değişkeni oluşturan ölçek maddelerinin ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamaların sonuçları aşağıda Tablo 3.10.'da gösterilmektedir.

Tablo 3. 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonlarının Ortalaması

Değişkenler	Ortalama*	Std. Sapma
1. Muhasebe eğitimi gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır.	3,71	1,164
2. Muhasebe eğitimi iyi bir işe girmemi sağlayacak ve para kazanma gücümü arttıracaktır.	3,63	1,204
3. Muhasebe eğitimi daha eğitimli bir insan olmamı sağlayacaktır.	3,48	1,152
4. Muhasebe eğitimi ufkumu genişletecek ve zorluklarla başa çıkabilmemi sağlayacaktır.	3,34	1,122
5. Muhasebe eğitimi sosyal statümü geliştirecektir.	3,39	1,085
6. Muhasebe eğitimi üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır.	3,34	1,129
7. Bu bölümü diploma almak için okumaktayım.	2,60	1,533
8. Eğitim konusunda ailemin benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır.	3,36	1,241
9. Muhasebe eğitimiyle ilgili konuları detaylı bir şekilde öğrenmek istiyorum.	3,92	1,157
10. Muhasebe alanındaki işlerin stresli olduğunu düşünüyorum.	3,48	1,250
11. Muhasebe alanındaki çalışma şekli çok yorucudur.	3,60	1,200
12. Muhasebe alanındaki çalışmalar benim için caziptir.	3,21	1,216

Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonlarının Genel Ortalaması	3,42	,62294
---	------	--------

Tablo 3.10.'da da görüldüğü üzere, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin 3,42 genel ortalama ile ortalamanın üzerinde muhasebe eğitime yönelik motivasyonlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber tablo 3.10.'da öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyon ölçeğine ait birinci ifadenin ortalaması 3,71, ikinci ifadenin ortalaması 3,63, üçüncü ifadenin ortalaması 3,48, dördüncü ifadenin ortalaması 3,34, beşinci ifadenin ortalaması 3,39, altıncı ifadenin ortalaması 3,34, yedinci ifadenin ortalaması 2,60, sekizinci ifadenin ortalaması 3,36, dokuzuncu ifadenin ortalaması 3,92, onuncu ifadenin ortalaması 3,48, on birinci ifadenin ortalaması 3,60 ve on ikinci ifadenin ortalaması ise 3,21 olduğu görülmüştür. Buna göre, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyon ölçeğinde en yüksek ortalamalara 3,92 dokuzuncu ifade, 3,71 birinci ifade, 3,63 ikinci ifade, 3,60 on birinci ifade, 3,48 üçüncü ifade, 3,48 onuncu ifade, 3,39 beşince ifade, 3,36 sekizinci ifade, 3,34 dördüncü ifade, 3,34 altıncı ifade ve 3,21 ortalama ile on ikinci ifade şeklinde sıralanabilir. Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyon ölçeğinde en düşük ortalamaya ise 2,60 ortalama ile yedinci ifade sahip olmaktadır.

3.7.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonlarının Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonlarının muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri açısından anlamlı bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 3.11.'de gösterilmektedir.

Tablo 3. 11: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonlarının Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisi

Model Özeti					
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Std. Hatası	
1	.496 ^a	.246	.241	.67770	
a: Tahminleyiciler: (Sabit), Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları					
ANOVA ^a					
Model	Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalaması	F	p
1 Regresyon	21,608	1	21,608 ,459	47,047	.000 ^b
Artıklar	66,135	144			
Toplam	87,743	145			
a: Bağımlı Değişken: Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri					
b: Tahminleyiciler: Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları					
Katsayılar ^a					
Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Katsayılar	t	p
	B	Std. Hata	Beta		
1 (Sabit)					
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları	.814	.314	.496	2,592	.011
	.620	.090		6,859	.000
a: Bağımlı Değişken: Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri					

Tablo 3.11. incelendiğinde, regresyon analizinden öğrencilerin, muhasebe eğitimine yönelik motivasyonlarının muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde etkili olduğunu öngören modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p=0.000$) görülmektedir. Bununla birlikte tablodan, öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonlarının muhasebe eğitimi verilen bölüme yönelik ilgilerine ait varyansı %24 oranında açıkladığı ($R^2=0.246$) anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri %24'luk değişimin, öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik motivasyonlarına bağlı olduğu söylenebilir. Ayrıca model

incelendiğinde, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları muhasebe eğitimi verilen bölüme yönelik ilgileri üzerinde anlamlı ve pozitif ($B= 0.620$; $p= 0.000$) yönde bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre; öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonlarındaki bir birimlik artışın, muhasebe eğitiminin verildiği bölüme yönelik ilgilerinde 0.620 birimlik bir artış meydana getireceği ifade edilebilir. Dolayısıyla, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları arttıkça muhasebe eğitimi verilen bölüme yönelik ilgileri de artar. Bu sonuçlar ışığında öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonlarının, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu öngören **H₁** hipotezi kabul edilmiştir.

3.7.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri açısından anlamlı bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 3.12.'de gösterilmektedir.

Tablo 3. 12: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Beklentilerinin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri Üzerindeki Etkisi

Model Özeti					
Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Std. Hatası	
1	.531 ^a	.282	.278	.66121	
a: Tahminleyiciler: (Sabit), Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri					
ANOVA ^a					
Model	Karelerin Toplamı	df	Kare Ortalaması	F	p
1 Regresyon	24,786	1	24,786 ,437	56,693	.000 ^b
Artıklar	62,957	144			
Toplam	87,743	145			
a: Bağımlı Değişken: Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri					
b: Tahminleyiciler: Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri					
Katsayılar ^a					
Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Katsayılar	t	p
	B	Std. Hata	Beta		
1 (Sabit)					
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri	.962	.268	.531	3,592	.000
	.572	.076		7,529	.000
a: Bağımlı Değişken: Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri					

Tablo 3.12. incelendiğinde, regresyon analizinden öğrencilerin, muhasebe eğitime yönelik beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde etkili olduğunu öngören modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu (p= 0.000) görülmektedir. Bununla birlikte tablodan, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik

beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme yönelik ilgilerine ait varyansı %28 oranında açıkladığı ($R^2 = 0.282$) anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri %28'lik değişimin, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentilerine bağlı olduğu söylenebilir. Ayrıca model incelendiğinde, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı ve pozitif ($B = 0.572$; $p = 0.000$) yönde bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre; öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentilerindeki bir birimlik artışın, muhasebe eğitimi verilen bölüme yönelik ilgilerinde 0.572 birimlik bir artış meydana getireceği ifade edilebilir. Dolayısıyla, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentileri arttıkça muhasebe eğitiminin verildiği bölüme yönelik ilgileri de artar. Bu sonuçlar ışığında öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentilerinin, muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu öngören H_2 hipotezi kabul edilmiştir.

3.7.8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitime Yönelik Motivasyonları İle Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 3.13.'de gösterilmektedir.

Tablo 3. 13: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları İle Beklentileri Arasındaki İlişki

Korelasyon Analizi		Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri	Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri	Pearson Correlation	1	,647
	Sig. (2-tailed)		,000
	Öğrenci Sayısı	146	146
Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları	Pearson Correlation	,647	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	Öğrenci Sayısı	146	146

Tablo 3.13. incelendiğinde, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, yapılan analiz sonucunda $r = 0.647$ ve $p = 0,000$ şeklinde bulunarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre; öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında 0,01 önem düzeyinde anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları arttıkça beklentileri de artar veya öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentileri arttıkça motivasyonları da artar şeklinde ifade edilebilir. Dolayısıyla, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu öngören H_3 hipotezi kabul edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin, muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasındaki ilişkiye yönelik 0.647 olarak belirlenen korelasyon katsayısı ele alındığında, söz konusu ilişkinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2011:32).

3.7.9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüm Seçme İstekleri Bakımından Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyon Ve Beklentileri Ve Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgili Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılığın Olup Olmadığının İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından muhasebe eğitime yönelik motivasyon ve beklentileri ve muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının incelenmesi amacıyla varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda Tablo 3.14.'de gösterilmektedir.

Tablo 3. 14: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüm Seçme İstekleri Bakımından Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyon Ve Beklentileri Ve Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgili Düzeylerinin Karşılaştırılması

Değişkenler		F Değeri	p Değeri	Evet		Hayır	
				Ort.*	Std. Spm.	Ort.*	Std. Spm.
1	Muhasebe Eğitimi Verilen Bölüme İlgileri	21.118	0.000	3.223	0.7278	2.668	0.7300
2	Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Beklentileri	13.371	0.000	3.665	0.6619	3.246	0.7209
3	Öğrencilerin Muhasebe Eğitimine Yönelik Motivasyonları	7.472	0.007	3.565	0.5258	3.289	0.6773

*1= Kesinlikle Katılmıyorum... 5= Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.14 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından, muhasebe eğitime yönelik motivasyon ve beklentileri ve muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, **H₄**, **H₅** ve **H₆** hipotezleri kabul edilmiştir. Farklılığın yönünün belirlenebilmesi amacıyla, öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından “evet” cevabı açısından öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri, muhasebe eğitime yönelik beklentileri ve motivasyonlarının ortalamaları sırasıyla 3.223, 3.665 ve 3.565 iken öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından “hayır” cevabı açısından ise öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri, muhasebe eğitime yönelik beklentileri ve motivasyonlarının ortalamaları sırasıyla 2.668, 3.246 ve 3.289 şeklindedir. Bu açıdan öğrencilerin, muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından “evet” cevabının öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri, muhasebe eğitime yönelik beklentileri ve motivasyonlarının, muhasebe eğitimi verilen bölüm seçme istekleri bakımından “hayır” cevabına göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversiteler bilgiyi meydana getiren ve sunan kurumlar içerisinde bulunmaktadır. Bulundukları konumun gerektirdiği bu kritik önem sebebiyle üniversiteler, verdikleri hizmetleri mükemmel denecek seviyede yerine getirmelidir. Bu durum, bilginin sürdürülebilir bir şekilde sunulması için yadsınamaz bir gerçektir. Üniversitelerin hizmet sundukları en önemli kesim öğrenciler olup, öğrencilerin yükseköğretimden önemli beklentileri vardır. Bu beklentilerin yerine getirilmemesi durumunda öğrencilerin, motivasyonu ve dolayısıyla performansı düşecek ve üniversite eğitimini tamamlayamamaları gibi önemli sorunlar ortaya çıkabilecektir. Bu sorunların yaşanmaması için öncelikle yapılması gereken şey bir durum tespiti yapmaktır. Öğrencilerin üniversiteden beklentilerinin, okudukları bölümü tercih nedenlerinin ve bölüme yönelik ilgilerinin neler olduğunun bilinmesi daha kaliteli bir eğitimin verilmesi için oldukça önemlidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde, öğrencilerin çoğunluğu 21-24 yaş aralığındadır. Katılımcıların çoğunluğunu kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunu İşletme Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu, öğrenim gördükleri bölümün ilk tercihleri arasında olmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğunun Anadolu lisesinden mezun olduğu görülmüştür. Demografik özelliklerden son olarak katılımcıların bölümü isteyerek seçme durumu incelenmiştir. Buna göre, katılımcıların çoğunluğunu “hayır” cevabını vererek bölümü isteyerek seçmediğini belirtmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliklerinin belirlenmesi amacıyla güvenilirlik analizi yapılmış olup, ölçeklerden muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri ölçeği ($\alpha=0.615$) kabul edilebilir derecede güvenilir, öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ölçeği ($\alpha=0.748$) kabul edilebilir derecede güvenilir ve öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentileri ölçeği ($\alpha=0.868$) ise yüksek derecede güvenilir bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgilerinin muhasebe eğitime yönelik beklentilerinin ve motivasyonlarının tespit edilebilmesi için her bir değişkeni oluşturan ölçek maddelerin ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin 2,93 genel ortalama ile

ortalamanın üzerinde muhasebe eğitiminin verildiği bölüme ilgilerinin olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin 3,45 ortalama ile ortalamanın üzerinde muhasebe eğitime yönelik bir beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin 3,42 ortalama ile ortalamanın üzerinde muhasebe eğitime yönelik motivasyonlarının olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonlarının ve beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlara göre; öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonlarının muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu öngören **H₁** hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik beklentilerinin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu öngören **H₂** hipotezi kabul edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan sonuçlara göre; öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasındaki ilişkiye yönelik 0.647 olarak belirlenen korelasyon katsayısı ele alındığında, söz konusu ilişkinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin muhasebe eğitime yönelik motivasyonları ile beklentileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu öngören **H₃** hipotezi kabul edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölümü seçme istekleri bakımından muhasebe eğitime yönelik motivasyonları, beklentileri ve bölüme yönelik ilgi düzeyleri arasındaki farklılıkların incelenmesi amacıyla varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölümü seçme istekleri bakımından sahip oldukları motivasyonları, beklentileri ve söz konusu bölüme yönelik ilgi düzeyleri noktasında aralarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla **H₄, H₅ ve H₆** hipotezleri kabul edilmiştir. Farklılığın yönünün belirlenebilmesi amacıyla öğrencilerin okuduğu bölümü seçme isteklerinde “evet” cevabının ortalamasının “hayır” cevabının ortalamasında fazla olması anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak; muhasebe eğitimi veren bölümlerin öğrencilerin amaçları doğrultusunda beklentilerinin neler olduğunu veya hangi motivasyon araçlarının öğrencileri motive ettiğini belirlemek, öğrencilerin gelecekteki yaşantılarına iyi adım atmalarını ve sağlıklı kararlar almalarını sağlayacaktır. Muhasebe eğitiminde öğrencilerinin beklentilerinin karşılanması, öğrencilerin mutlu ve başarılı olmalarını sağlayacaktır. Üniversitede beklenen amaçlara erişilebilmek için öğrencilerin hangi araç ve gereçlerle mutlu olduklarını bilmek gerekir. Bu amaçla öğrencilerin muhasebe eğitimindeki istekleri dikkate alınarak birçok araştırmanın yapılması önem arz etmektedir. Öğrencilerini tanıyan üniversitelerin daha iyi konumda olacağı gerçeğinden yola çıkarak, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe eğitimi verilen bölüme ilgileri ve yükseköğretimden beklenti ve motivasyonlarının neler olduğunu değerlendirmek amacıyla bu çalışma önem arz etmektedir.

Bu sonuçlardan hareketle, muhasebe eğitimi alan lisans ve önlisans düzeyindeki öğrencilerin, motivasyonlarını canlı tutmak ve beklentilerine tam olarak cevap verebilmek muhasebe eğitiminin, verimliliğini ve kalitesini artırılabilir. Öğrencilerin geldiği bölüme yönelik ilgilerinin artırılması, öğrencilerin motivasyon ve beklentilerinin bilinmesiyle ilgilidir. Dolayısıyla, muhasebe eğitiminde kalitenin artırılması öğrencilerin sahip olduğu motivasyon ve beklentilerin karşılanmasıyla olur. Bu nedenle, öğrencilerin öğrenim gördüğü, bölüm/programdan ve üniversitenin fiziki şartlarından, bölüm/program yönetiminden, öğretim elemanlarından beklentilerinin neler olduğu araştırılabilir. Öğrencilerin motivasyon ve beklentilerinin okuduğu bölüme yönelik ilgi düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığı incelenebilir. Bu çalışma, lisans İşletme Bölümü öğrencileri ve önlisans Muhasebe ve Vergi Programı öğrencilerinin, muhasebe eğitime yönelik motivasyon ve beklentileri belirlemeye ve bu konuda genel anlamda bir profil oluşturmaya yöneliktir.

KAYNAKÇA

- Adair, J. (2006). *Etkili Motivasyon*, Babıali Kültür Yayıncılığı, 3. Baskı, İstanbul.
- Ahadiat, N.(2003). "Applications of Technology İn Accounting Education And Analysis Of Its Use Among Faculty", California State Polytechnic University, Pomona, Fall.
- Akbulut, H. Pekkaya, M. Aksakaloğlu, H.(2014). “Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi: Bursa İli Üzerine Bir Uygulama”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 62, 73 – 92.
- Akbaba, S.(2006). “Eğitimde Motivasyon”, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 343 – 361
- Akbaba, ANB.(2018). “Muhasebede Etik, Mesleki Değerler, Etik Ve Tutum, IES 4 Kapsamında İnceleme”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayı 20, 762-778.
- Akın, O. ve Özdaşlı, K.(2014). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkeler Uyma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları İle Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları”, Muhasebe ve Finansman Dergisi. 59-74.
- Aksu, İ. ve Tursun, M.(2018). “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyon Ve Beklenti Düzeylerinin Akademik Başarılarına Etkisi”, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 9(2), 17 – 31.
- Akyüzoğlu, D.(2008). *Anadolu Öğretmen Liselerini Tercih Eden Öğrencilerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyi (İstanbul, Ankara, Düzce, Bolu, Kırklareli Örneği):* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alkan, G.(2015). “İşletmelerin Önlisans Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: İzmir’de Bir Araştırma”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17(1), 137-158.
- Altın, M.(2009). *Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Düzeyinin Ölçülmesi Ve Değerlendirilmesi:* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

- Anuk, S.A.(2015). *Muhasebe Hata Ve Hileleri İle Muhasebe Mesleğinde Etik;* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, M.(2007), *Öğretim İlke Ve Yönetimleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Arslanoğlu, A.S.(2016). *Muhasebe Mesleği Eğitim Sürecinde Etik Algısının Oluşum Düzeyi Üzerine Görgül Bir Çalışma:* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, S.(2007), *Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi Ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, S. ve Er, H.(2011). “İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yönteminin Genel Muhasebe Derslerindeki Etkinliği”, MÖDAV, 2, 19-38.
- Ayık, A. ve Ataş, Ö.(2014). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki”, Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Uluslararası E-Dergi, 4(1), 25-43.
- Başer, H. ve Başer, H.(2010). *Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve İş Dünyasının Beklentilerine Göre Yapılandırılması;* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Bekçi, İ. Titiz, İ. ve Ömürbek, N.(2006). “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açılarına İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, 29, 166 – 175.
- Bennett, R. (2003). “Determinants Of Undergraduate Student Drop Out Rates İn A University Business Studies Department”, Journal Of Further And Higher Education, Vol. 27(2), 123-141.
- Botlee, C. ve Foster, Sheila D. (2003). “The Core Competency Framework: A New Element İn The Continuing Call For Accounting Education Change İn The United States”, Accounting Education, 12(1), 33–47.

- Boyar, E.(2011). *Türkiye’de Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Tükenmişlik Durumlarının Araştırılması* (Yayınlanmış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Boyd, D.T. Sanithia, C. Boyd ve William L. Boyd, (2000). “Changes İn Accounting Education: Improving Principles Content For Beter Understanding”, Journal Of Education For Business, September/October.
- Büyüköztürk, Ş.(2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, 15. Baskı, Ankara.
- Byrne, B. ve Flood, B.(2005). “A Study Of Accounting Students Motives, Expectations And Preparedness For Higher Education”, Journal Of Further And Higher Education, 29(2), 111– 124.
- Coenenberg, A.G. Haller, A. ve Marten, Kai-Uwe.(1999). “Accounting Education For Professionals İn Germany - Current State And New Challenges”, Journal Of Accounting Education, 7, 367-390.
- Conroy, S.J. ve Emerson, T.L.(2006). “Changing Ethical Attitudes: The Case Of The Enron And Imclone Scandals”, Social Science Quarterly, 87(2), 395-410.
- Cüceloğlu, D.(2005). *İnsan ve davranışı - Psikolojinin temel kavramları*, Remzi Kitabevi, 14. Baskı. İstanbul.
- Cüceloğlu, D.(2017). *İnsan ve Davranış*, Remzi Kitabevi, 35. Baskı, İstanbul.
- Çamtosun, İ.(2008). *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi Sürecinde Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Meslek Yüksek Okullarındaki Muhasebe Eğitimine Etkileri: İstanbul’da Bir Alan Araştırması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çarıkçı, O.(2017). “Muhasebe Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Motivasyonları Ve Muhasebe Bölümünü Tercihlerinin İrdelenmesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(4), 1223-1233.
- Çoşgun, N.(2013), *Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonlarının Ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine*

Bağlı Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Çürük, T. ve Doğan, Z.(2001). “Muhasebe Eğitiminin İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi: Türkiye Örneği”, ODTÜ Gelişme Dergisi, 28 (3-4), 281-310.

Dağdeviren, İ.E. Mirza, Ş. ve Dağdeviren, F.(2016). “Muhasebe Programının Öğrenci Perspektifinden Değerlendirilmesine Yönelik Uşak Üniversitesinde Bir Araştırma”, Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi, ICAFR 16 Özel Sayısı.

Daştan, A.(2009). “Etik Eğitiminin Muhasebe Eğitimindeki Yeri Ve Önemi: Türkiye Değerlendirilmesi”, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, XXVI(1), 281-311.

Daştan, A. Bellikli, U. ve Bayraktar, Y.(2015). “Muhasebe Eğitiminde Etik İkilem ve Etik Karar Alma Konularına Yönelik KTÜ-İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(1), 75-92.

Demir, M.(2013). “Muhasebe Dersinde Öğretilen Konuların/Yöntemlerin Uygulamada Tercih Edilme Düzeyi: Sivas İlinde Bir Araştırma”, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13(25), 1303 – 8370.

Demir, M. ve Çam, M.(2006). “Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Öğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 32, 1 – 11.

Demirkan, Ş.(2001). “Muhasebe Eğitim Yöntemleri, Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar”, XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 23-27 Mayıs, Antalya.

Demirtaş, A.(2004). “Sosyal Sınıflandırma, Kişiler Arası Beklentiler ve Kendini Doğrulayan Kehanet”, İletişim Araştırmaları, 2(2), 33-53.

Dinç, E. (2008). “Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu- Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(16), 90-106.

- Durak, G.(2009). *Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi 'nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi*: (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Duman, B.(2013). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri*, 3. Baskı, Ankara
- Eastman, J. (2009). “An Examination of Accounting Education in Mexico and the United States”, <http://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article.15.12.2018>.
- Ece, N.(2007). *Genel Muhasebe*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Eren, E.(2010). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Yayıncılık, 12. Baskı, İstanbul.
- Eleren, A. ve Kayahan, C.(2007). “Muhasebe Eğitiminin Öğrenci Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Meslek Yüksek Okulları'nda Bir Araştırma”. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, (23), 47-64.
- Erol, M. ve Erkan, G. (2008). “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi Ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10 (14).
- Ergül, H.F.(2005). “Motivasyon ve Motivasyon Teknikleri”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 67-79.
- Ezin, Y. Bilen, A. Aslan, R. ve Altundağ, S.(2017), “Üniversitelerde Muhasebe Öğretim Elemanlarının, Muhasebe Eğitimi Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma: Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 76, 25 - 40.
- Fidan, M.E.(2012). “Üniversitelerde Muhasebe Dersini Powerpoint Sunumu Ve Klasik Yöntem İle Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıklar: Bilecik Üniversitesi Örneği”, *Journal of Yasar University*, 25(7), 4306.

- Fidan, ME. ve Subaşı, Ş. (2015). “Türkiye’deki Muhasebe Öğretim Elemanlarının Sayısal Çağda Teknoloji Kullanımına İlişkin Durum Tespiti”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1), 85-112.
- Güdağ, M. ve Boylu, Y.(2017). “Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Gastronomi Eğitimi Alan Öğrencilerin Beklenti ve Değerlendirmelerine Yönelik Bir Araştırma”, Journal of Tourism and Gastronomy Studies 5(4), 489-503.
- Güzel, A.(2015). *Finansal Muhasebe*, İlya İzmir Yayınevi Matbaası, 5. Baskı, İzmir.
- Gürdoğan, A.(2012). “Öğrencilerin Eğitimde Motivasyon Düzeyleri: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Örneği”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28, 149-164.
- Hatırlı, Y. ve Duran, Y.(2018). “Öğrenmede Motivasyonu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, International Journal Of Social Sciences And Education Research, 4(2), 330-343.
- H. Andaç Demirtaş Madran. Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet. www.secbir.org.
- Ildır, A.(2014). *Genel Muhasebe*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- İmamoğlu, M.(2010). *Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi*; (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kalaycı, Ş.(2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayınları, 6. Basım, Ankara.
- Kaya, Y.(2015). *Türkiye’de Verilen Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarını Karşılama Düzeyi Kafkas Üniversitesi’nde Bir Uygulama*; (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Karapınar, A.(2001). “Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi ve Ülkemiz Muhasebe Eğitimi ile Karşılaştırılması”, XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar, 23- 27 Mayıs.

- Karasioğlu, F. ve Duman, H.(2011). “Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi Ve Kalitesi Üzerine Bir Not”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 165 – 180.
- Keskin Benli, Y.(2010), *Genel Muhasebe I-II*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Kısakürek, M. M. ve Alpan, N.(2012). “Meslek Etiği ve Sivas İlinde Bir Uygulama”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 47, 213-228.
- Kutlu, H.A. (2010). “Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirme Açısından Değerlendirilmesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 46, 232-246.
- Kutlu, H.A. ve Öztürk, S.(2017). “Muhasebe Eğitiminde Teknoloji Kullanılmasına Öğrencilerin Bakışı: Kafkas Üniversitesi’nde Bir Araştırma”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,19(3), 781-799.
- Küçüközkan, Y.(2015). “Liderlik Ve Motivasyon Teorileri: Kuramsal Bir Çerçeve Leadership And Motivation Theories: A Theoretical Framework”, Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(1), 85 - 116.
- Megep.meb.gov.tr. Muhasebe ve Finansman Bilanço 344MV0021,Ankara, 2011.
- Omırtay, B.(2009). *Motivasyon teorileri kapsamında, motivasyon (özendirme) araçlarının farklı işletmeler açısından analizi: (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Gazi Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Orhan, M.S. ve Tazegül, A.(2013). “Muhasebe Öğretim Programının Öğrencilerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama”, MBD 2(1), 16 – 34.
- Özkan, A. H.(2014). “Akademisyenlerin Etik Eğitime Bakışı: Türkiye ve ABD Örneği”, Journal of Yasar University, 9(34), 5787-5795.
- Öztürk, M.S. Ve Erdoğan, M.(2017). “Batı Akdeniz Bölgesinde Yer Alan Üniversitelerdeki Muhasebe Eğitimine Yönelik Bir Araştırma”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(Özel Sayı)(9), 162-174.
- Öztürk, Z. ve İlman. E.(2015). “Sağlık Yönetimi ve İşletmeciliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Bölümü Tercih Nedenleri İle Beklenti ve Motivasyon Düzeyleri

- Üzerine Bir Araştırma”, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(8), 71 – 93.
- Özkurt, C.Y.(2001). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi ve Erzurum Ticaret Meslek Lisesinde Bir Uygulama*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Pehlivan, E.(2008). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi alan Öğrencilerin Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*; (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Peklaj, C. ve Levpušček, M.P.(2006). “Student Motivation And Academic Success İn Relation To The Quality Of İndividual And Collaborative Work During A Course İn Educational Psychology”. 31. Association Of Teacher Education İn Europe ATTE.
- Sayın, K.Ş. Yeğinboy, E.Y. Tektüfekçi, F.(2005). “Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde Öğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 26, 101 – 108.
- Sayın, K.Ş. Yeğinboy, E.Y. Tektüfekçi, F.(2005). “Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF’nde Öğretim Elamanlarının Bakış Açısıyla Muhasebe Ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi Ve Etkinliğinin Arttırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri”, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, 25, 89-96.
- Saylan, N.(2014). *Eğitim Bilimine Giriş*, Anı Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara.
- Sevilengül, O.(2007). *Genel Muhasebe*, Gazi Kitapevi, 13. Baskı, Ankara.
- Simpson, W.(2001). *Yöneticiye Notlar Dizisi*, Ankara.
- Sıkka, P. Haslam, C. Kyriacou, O. ve Agrizzi, D. (2007). “Professionalizing Claims And The State of UK Professional Accounting Education: Some Evidence”, Accounting Education An International Journa, 1(16), 3-21.
- Soylu, S.(2014). *Mesleki Açık Öğretim Lisesi Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*: (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Subaşı, Ş.(2006). *Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürekli Eğitimi ve Türkiye’ deki Uygulamanın Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Süer, H.M.(2007). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*: (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, İ. Fındık, T.(2008). “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar Ve Çözüm Önerileri” TSA, 12, 3.
- Şişman, M.(2012), *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi, 10.Baskı, Ankara.
- Tan, Ş (2015). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Pegem Akademi, 12. Baskı, Ankara.
- Tatar, M.(2005). “Öğretmen beklentisi”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2).
- Temelli, F.(2018). “İİBF Öğrencilerinin Muhasebe Derslerinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşleri: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Özel Sayı:20, 701-720.
- Tengilimoğlu, D. Atilla E.A. ve Bektaş, M.(2014). *İşletme Yönetimi Temel Kavramlar İşletme Yönetim Fonksiyonları/Çağdaş Yaklaşımlar*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Tinto, V. (1975), “Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research”, Review of Educational Research, 45(1), 89-125.
- Thomas, S.(2012). “Ethics and Accounting Education”, Issues In Accounting Education, 27(2), 399- 418.
- Tugay, O. ve Ömürbek, V.(2014). “Meslek Yüksek Okullarında Verilen Muhasebe Derslerinin Uygulamada Kullanılma Düzeyi ve Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma”. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(3), 53-74.
- Uyar, S. ve Yelgen, E.(2012). “Konaklama İşletmelerinin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri”. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(14), (327-348).
- Uysal, T.ve Şenlik, M.(2009), *Genel muhasebe*, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.

- Ünal, O. ve Doğanay, M.(2009). “Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma”. Sayıştay Dergisi, (74-75), 177-138.
- Ünsal, A.(2009). “Muhasebe Etik Eğitim Sistem Bileşenlerinde Sürekli Etkin Eğitim”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, 409-422.
- Yanık, R.(2013). “Muhasebe Lisans Eğitiminin Eğitim Sürecinde ve Süreç Sonrasında Edinilmesinin Mukayeseli Olarak Değerlendirilmesine ilişkin Bir Uygulama Örneği”. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(2), 199-213.
- Yardımcıoğlu, M. ve Büyükşalvarcı, A.(2013). “Muhasebe Eğitiminde Meslek Yüksekokullarının Yeterliliği ve Tercih Edilme Sebepleri: Selçuk Üniversitesinde Bir Uygulama”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 36, 173-178.
- Yardımcıoğlu, M. ve Ada, Ş.(2013). “Kronolojik Bir Sırayla Muhasebe ve Finansal Raporlamada Usulsüzlük ve Skandallar” Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, (1), 43-56.
- Yeşil, Y. ve Tokbaş, M.(2018). “Mesleki Eğitimde Öğrencilerin Motivasyonlarının Ve Beklentilerinin İncelenmesi: Honaz Meslek Yüksekokulu’nda Bir Araştırma”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Yaz, 17(67), 938-948.
- Yücenurşen, M. Duman H. ve Polat, Y.(2017). “Muhasebe Eğitimi Alan Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Etik Davranışlarının Tespiti Üzerine Bir Araştırma: Ortaköy MYO Örneği”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 2(20), 96-110.
- Yükçü, S.(2006). “10. Dünya Muhasebe Eğitimcileri Kongresi’nin Ardından”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 33, 22 – 27.
- Yükçü, S.(2016), *Yeni TTT Uyumlu TMS ve UFRS Örnekli Genel Muhasebe*, Altın Nokta Yayınevi, 8. Baskı, İzmir
- Yüksel, M.(2014), *İşletme Simülasyonlarıyla Desteklenen İşbirliğine Dayalı Muhasebe Eğitiminin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Ve*

Motivasyonlarına Etkisi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zeytinlioğlu, E.(2012). “Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Motivasyon ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Dumlupınar Üniversitesi Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 53, 113 -115.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y.(2007). “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir inceleme”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 115-136.

www.muhasebedersleri.com. 05.03.2018.

EKLER

EK-1

ANKET FORMU

Tamamen bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmış olan bu anket formunun amacı, üniversitede muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyonunu ve beklentilerini değerlendirmektir. İsmınızı yazmadan cevaplayacağınız bu sorular yüksek lisans tezine veri teşkil edecektir. Bu nedenle vereceğiniz cevapların doğruluğu, çalışmanın amacına ulaşmasında en önemli faktör olacaktır. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı

İmran DEMİR

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü-İşletme-Yüksek Lisans

Öğrencisi

DEMOGRAFİK SORULAR

1.Cinsiyetiniz?

() Bayan () Bay

2.Yaşınız?

() 17-20 arası () 21-24 arası () 25 ve üstü

3.Bölüm/Program?

() İşletme () Muhasebe ve Vergi Programı

4.Bu bölüm ilk tercihiniz midir?

() Evet () Hayır

5.Mezun olduğunuz lise?

() Anadolu Lisesi () Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi () Düz lise () Diğer Liseler

6.Okuduğunuz bölümü isteyerek mi seçtiniz?

() Evet () Hayır

ANKET SORULARI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
MUHASEBE EĞİTİMİ VERİLEN BÖLÜME YÖNELİK İLGİLERİ AÇISINDAN SORULAR					
1. Mezun olduğum lise türü bu bölümü seçmemde etkili olmuştur.					
2. Sahip olduğum yetenek ve beceriler bu bölüm için uygundur.					
3. Muhasebe alanındaki kariyer fırsatları ilgimi çekmektedir.					

4. Muhasebe mesleği sürekli bilginin yenilendiği ve disiplinler arası (hukuk, maliye) ilişkinin yoğun olduğu bir bilim dalıdır.					
5. Muhasebe hakkında daha çok bilgi edinmek isterim.					
6. Üniversitede hangi bölümü okuduğumun önemli olmadığını düşünüyorum.					
BEKLENTİLER AÇISINDAN SORULAR					
7. Okulumuzda dersleri kitap, dergi vb. yayınlardan okuyarak öğrenme alışkanlıkları kazanabilmek için kaynak önerilmektedir.					
8. Okulumuzda muhasebe derslerinde faydalanılabilecek yeterli sayıda kaynak mevcuttur.					
9. Muhasebe eğitimindeki verimlilik yeni başarılar elde etmeme olumlu katkı sağlayacaktır.					
10. Muhasebe eğitimindeki başarımlar kişisel olarak ilerlememde ve gelişmemden bana yardımcı olacaktır.					
11. Muhasebe eğitimi bana yeni yetenekler ve fikirler kazandıracaktır.					
12. Muhasebe eğitimi entelektüel gelişimimi hızlandıracaktır.					
13. Muhasebe eğitimi bana prestij kazandıracaktır.					
14. Muhasebe eğitimi bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır.					
15. Muhasebe eğitimi bana problem çözme yeteneği kazandıracaktır.					
16. Muhasebe eğitimi yeni uygulamalar dikkate alınarak sürekli geliştirilmesi gereken değişime açık bir öğretim programıdır.					
17. Muhasebe eğitiminde verilen derslerin, içeriği elverdiği ölçüde uygulamaya dönük olması eğitim kalitesini arttıracaktır.					
18. Muhasebe eğitimi çevre odaklı muhasebe politikaları geliştirmemi sağlayacaktır.					
19. Muhasebe eğitimiyle kazandığım bilgi düzeyi ilgili bir alanda, kariyerim için temel oluşturacak niteliktedir.					
MOTİVASYON AÇISINDAN SORULAR					
20. Muhasebe eğitimi gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır.					
21. Muhasebe eğitimi iyi bir işe girmemi sağlayacak ve para kazanma gücümü arttıracaktır.					

22. Muhasebe eğitimi daha eğitimli bir insan olmamı sağlayacaktır.					
23. Muhasebe eğitimi ufkumu genişletecek ve zorluklarla başa çıkabilmemi sağlayacaktır.					
24. Muhasebe eğitimi sosyal statümü geliştirecektir.					
25. Muhasebe eğitimi üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır.					
26. Bu bölümü diploma almak için okumaktayım.					
27. Eğitim konusunda ailemin benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır.					
28. Muhasebe eğitimiyle ilgili konuları detaylı bir şekilde öğrenmek istiyorum.					
29. Muhasebe alanındaki işlerin stresli olduğunu düşünüyorum.					
30. Muhasebe alanındaki çalışma şekli çok yorucudur.					
31. Muhasebe alanındaki çalışmalar benim için caziptir.					

EK-2

Ankete Katılan İşletme Bölümü Öğrencileri İle Muhasebe Ve Vergi Programı Öğrencilerinin Cevapladığı 5’li Likert Ölçeğindeki Soruların Frekansları

İFADELER		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	TOPLAM
1. Mezun olduğum lise türü bu bölümü seçmemde etkili olmuştur.	F	70	37	6	13	20	146
	%	47,9	25,3	4,1	8,9	13,7	100
2. Sahip olduğum yetenek ve beceriler bu bölüm için uygundur.	F	26	23	43	33	21	146
	%	17,8	15,8	29,5	22,6	14,4	100
3. Muhasebe alanındaki kariyer fırsatları ilgimi çekmektedir.	F	21	30	31	37	27	146
	%	14,4	20,5	21,2	25,3	18,5	100
4. Muhasebe mesleği sürekli bilginin yenilendiği ve disiplinler arası (hukuk, maliye) ilişkinin yoğun olduğu bir bilim dalıdır.	F	15	13	34	56	28	146
	%	10,3	8,9	23,3	38,4	19,2	100
5. Muhasebe hakkında daha çok bilgi edinmek isterim.	F	14	13	24	43	52	146
	%	9,6	8,9	16,4	29,5	35,6	100
6. Üniversitede hangi bölümü okuduğumun önemli olmadığını düşünüyorum.	F	71	30	17	11	17	146
	%	48,6	20,5	11,6	7,5	11,6	100
ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE EĞİTİMİ VERİLEN BÖLÜME İLGİLERİ AÇISINDAN İFADELERİN FREKANSLARI							

İFADELER		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	TOPLAM
7. Okulumuzda dersleri kitap, dergi vb. yayınlardan okuyarak öğrenme alışkanlıkları kazanabilmek için kaynak önerilmektedir.	F	30	24	24	44	24	146
	%	20,5	16,4	16,4	30,1	16,4	100
8.Okulumuzda muhasebe derslerinde faydalanılabilecek yeterli sayıda kaynak mevcuttur.	F	34	36	37	26	13	146
	%	23,3	24,7	25,3	17,8	8,9	100
9. Muhasebe eğitimindeki verimlilik yeni başarılar elde etmeme olumlu katkı sağlayacaktır.	F	14	14	43	47	28	146
	%	9,6	9,6	29,5	32,2	19,2	100
10. Muhasebe eğitimindeki başarımlar kişisel olarak ilerlememde ve gelişmemden bana yardımcı olacaktır.	F	16	12	29	58	31	146
	%	11,0	8,2	19,9	39,7	21,2	100
11. Muhasebe eğitimi bana yeni yetenekler ve fikirler kazandıracaktır.	F	11	18	27	55	35	146
	%	7,5	12,3	18,5	37,7	24,0	100
12. Muhasebe eğitimi entelektüel gelişimimi hızlandıracaktır.	F	10	19	40	59	18	146
	%	6,8	13	27,4	40,4	12,3	100
13. Muhasebe eğitimi bana prestij kazandıracaktır.	F	11	19	30	60	26	146
	%	7,5	13	20,5	41,1	17,8	100
14. Muhasebe eğitimi bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır.	F	10	17	32	62	25	146
	%	6,8	11,6	21,9	42,5	17,1	100
15. Muhasebe eğitimi bana problem çözme yeteneği kazandıracaktır.	F	5	18	25	65	33	146
	%	3,4	12,3	17,1	44,5	22,6	100
16. Muhasebe eğitimi yeni uygulamalar dikkate alınarak sürekli geliştirilmesi gereken değişime açık bir öğretim programıdır.	F	5	16	33	62	30	146
	%	3,4	11	22,6	42,5	20,5	100
17. Muhasebe eğitiminde verilen derslerin, içeriği elverdiği ölçüde uygulamaya dönük olması eğitim kalitesini arttıracaktır.	F	5	9	20	69	43	146
	%	3,4	6,2	13,7	47,3	29,5	100
18. Muhasebe eğitimi çevre odaklı muhasebe politikaları geliştirmemi sağlayacaktır.	F	9	15	47	52	23	146
	%	6,2	10,3	32,2	35,6	15,8	100
19. Muhasebe eğitimiyle kazandığım bilgi düzeyi ilgili bir alanda, kariyerim için temel oluşturacak niteliktedir.	F	17	15	28	54	32	146
	%	11,6	10,3	19,2	37,0	21,9	100
ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE EĞİTİMİNE YÖNELİK BEKLENTİLERİ AÇISINDAN İFADELERİN FREKANSLARI							

İFADELER		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	TOPLAM
20. Muhasebe eğitimi gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır.	F	10	13	27	56	40	146
	%	6,8	8,9	18,5	38,4	27,4	100
21. Muhasebe eğitimi iyi bir işe girmemi sağlayacak ve para kazanma gücümü arttıracaktır.	F	12	11	37	45	41	146
	%	8,2	7,5	25,3	30,8	28,1	100
22. Muhasebe eğitimi daha eğitimli bir insan olmamı sağlayacaktır.	F	11	16	40	50	29	146
	%	7,5	11	27,4	34,2	19,9	100
23. Muhasebe eğitimi ufkumu genişletecek ve zorluklarla başa çıkabilmemi sağlayacaktır.	F	12	21	37	58	18	146
	%	8,2	14,4	25,3	39,7	12,3	100
24. Muhasebe eğitimi sosyal statümü geliştirecektir.	F	10	17	46	52	21	146
	%	6,8	11,6	31,5	35,6	14,4	100
25. Muhasebe eğitimi üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır.	F	10	22	46	44	24	146
	%	6,8	15,1	31,5	30,1	16,4	100
26. Bu bölümü diploma almak için okumaktayım.	F	55	21	22	23	25	146
	%	37,7	14,4	15,1	15,8	17,1	100
27. Eğitim konusunda ailemin benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır.	F	17	16	39	46	28	146
	%	11,6	11	26,7	31,5	19,2	100
28. Muhasebe eğitimiyle ilgili konuları detaylı bir şekilde öğrenmek istiyorum.	F	8	10	25	45	58	146
	%	5,5	6,8	17,1	30,8	39,7	100
29. Muhasebe alanındaki işlerin stresli olduğunu düşünüyorum.	F	15	16	33	48	34	146
	%	10,3	11	22,6	32,9	23,3	100
30. Muhasebe alanındaki çalışma şekli çok yorucudur.	F	11	15	34	47	39	146
	%	7,5	10,3	23,3	32,2	26,7	100
31. Muhasebe alanındaki çalışmalar benim için caziptir.	F	21	13	45	48	19	146
	%	14,4	8,9	30,8	32,9	13	100
ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE EĞİTİMİNE YÖNELİK MOTİVASYONLARI AÇISINDAN İFADELERİN FREKANSLARI							

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	İmran DEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi	Erciş -1993
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi /İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/İşletme Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/İşletme Anabilim Dalı/Muhasebe Ve Finansman Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetler	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	İmran_92demir@hotmail.com
Tarih	